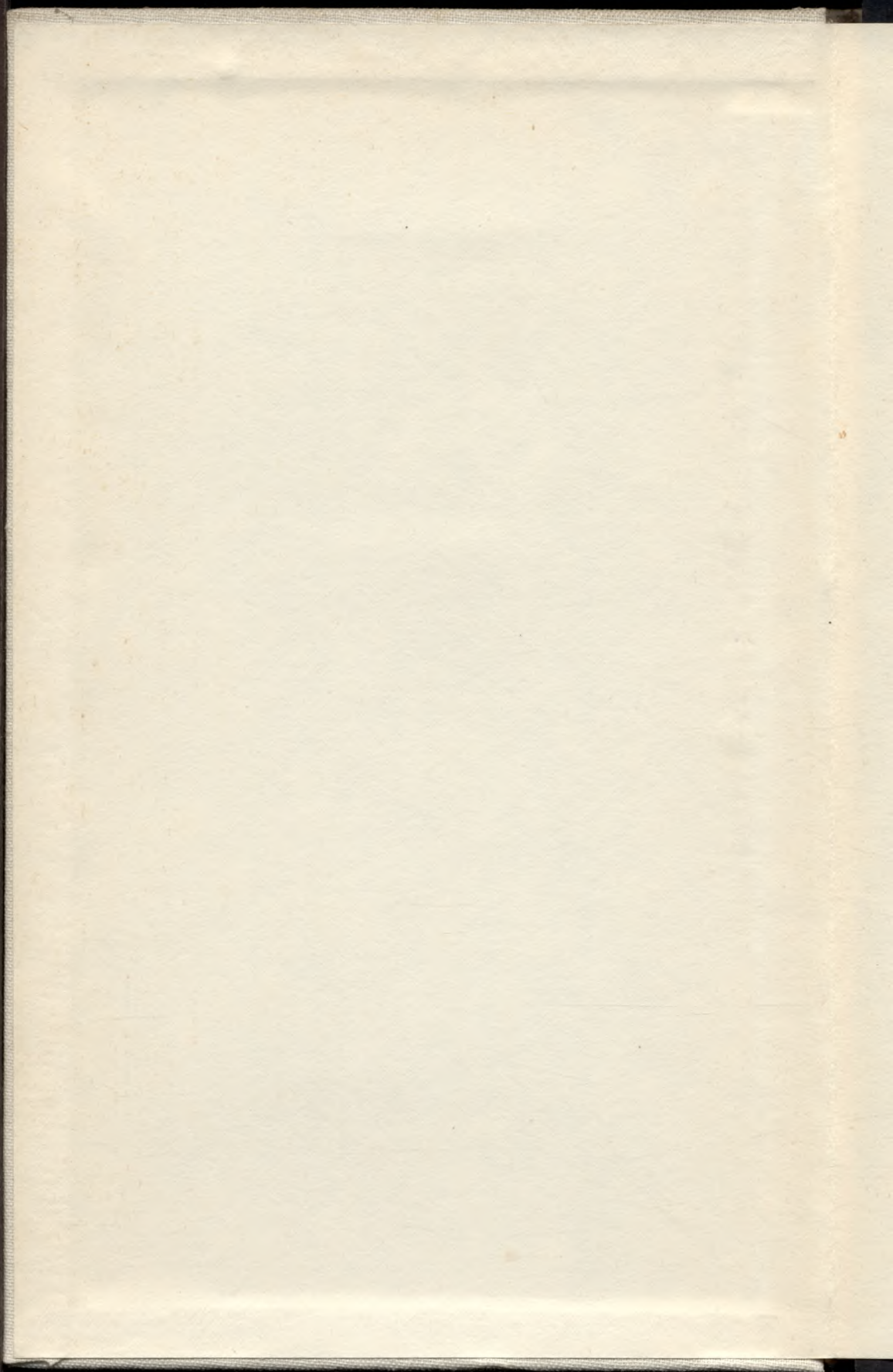
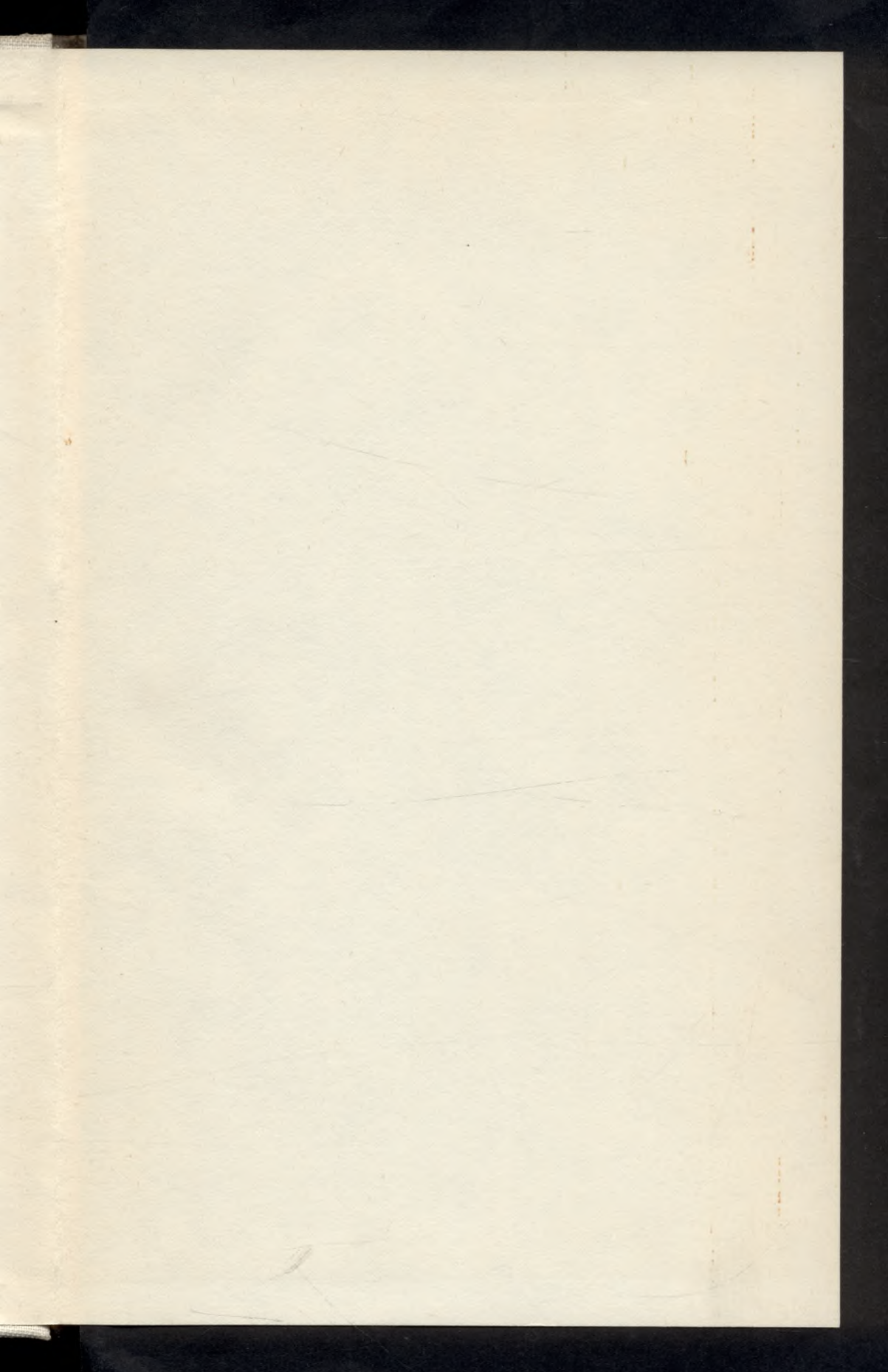
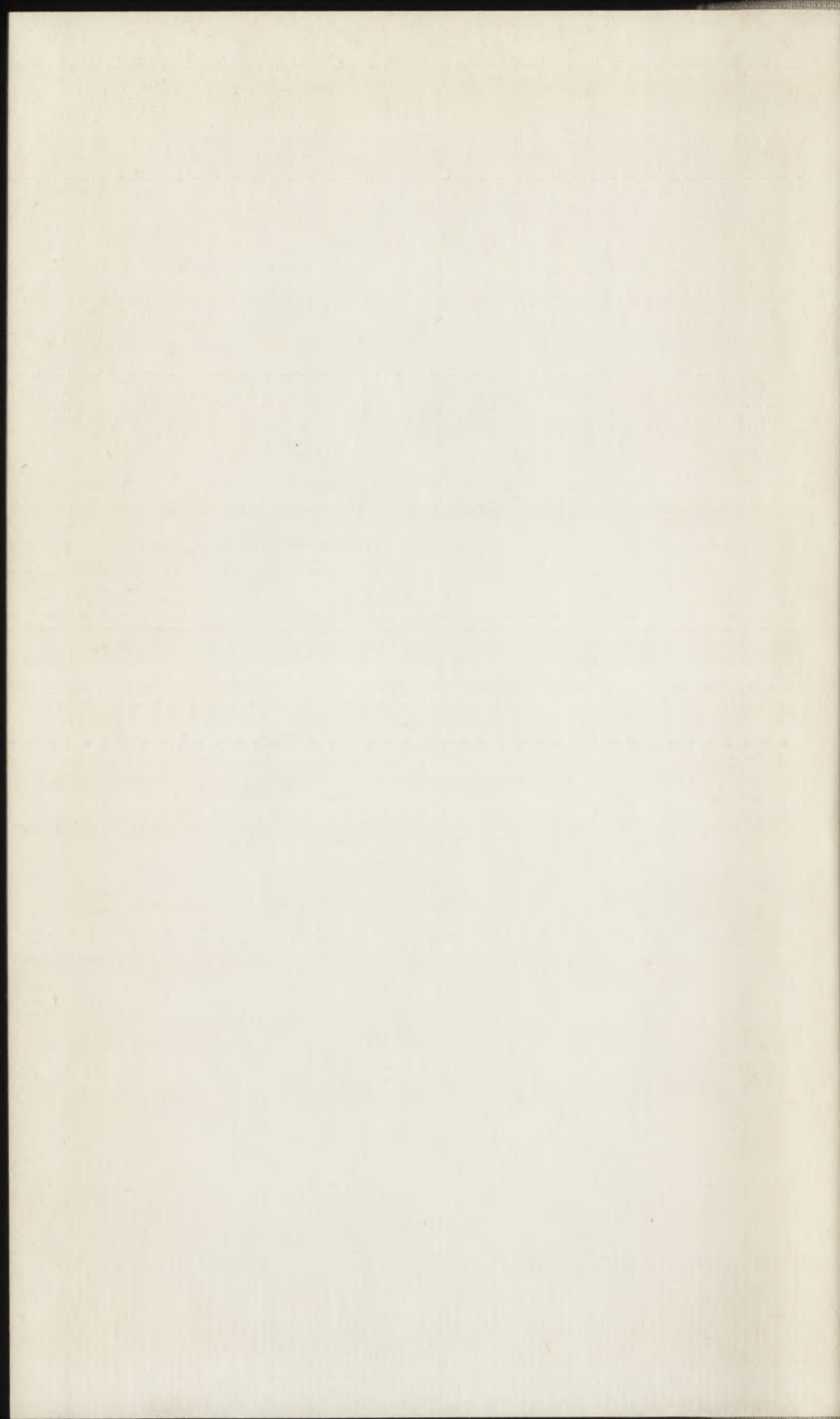

MC OSZK
64.330

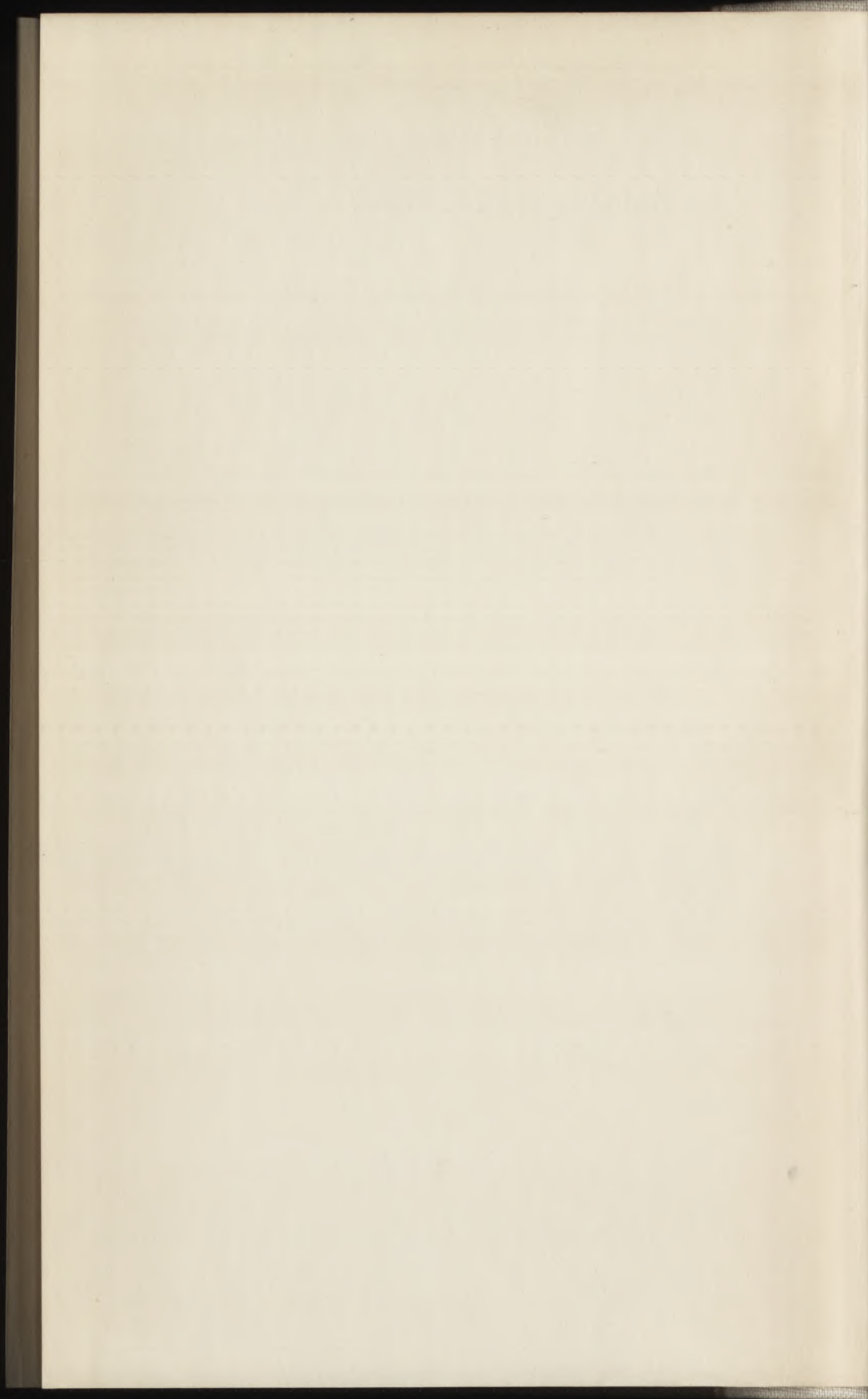

Somlyó Zoltán

Borítsd szememre szoknyád!

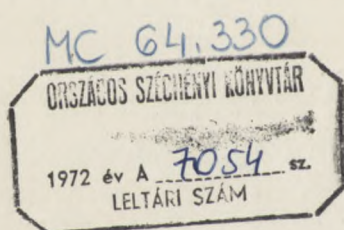
Somlyó Zoltán

Borítsd szememre szoknyád!

Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest

Válogatta, a szöveget gondozta,
a bevezető tanulmányt írta

Vas István

Líra és Érosz

„Vannak dolgok, amikről nem beszélünk” – így kezdte Somlyó Zoltán egyik versét, valószínűleg már a háború alatt. Az időbeli elhelyezés azért igényel némi óvatos fenntartást, mert Somlyónál nem lehet biztosan tudni, nem valamilyen önkéntelen vagy külső körülmények által rákényszerített hanyagságból maradt-e ki egy vers a korábbi kötetből és került bele a későbbibe, és ebben az esetben stíluselemzéssel sem lehetne sokra menni – Somlyó Zoltánnak nem voltak stíluskorszakai: pályája végén is nagyjából ugyanabban a stílusban írt, mint az elején.

Ez az úgy, vagyis a költői formanyelv, az volt, amit akkoriban és még sokáig nyugatosnak neveztek. Hogy e közös formanyelvnek a század első éveiben elharapódzó, nagyszerű mételye kitől kire ragadt és mikor – ennek pontos kiderítése, azt hiszem, elég fogas filológiai kérdés volna. Különösen Somlyó Zoltán esetében – mint már említettem – külső és belső körülmények is nehezítik a versek időbeli elhelyezését. A *Mária Abariendos-t*, amely nemcsak mindmáig egyik legmerészebb szerelmes – mondhatnám úgy is, erotikus – versünk, hanem az egész új magyar lírának is egyik kimagasló és meglepő remeklése, 1901-ben írta Fiumében, a vershez (évek múlva) hozzáfűzött saját jegyzetének tanúsága szerint. Ha ez igaz, úgy az akkor tizenkilenc éves költő modernségével megelőzte volna nemcsak Babitsot és Kosztolányit – akik abban az időben még csak nem is találkozhattak az egyetemen a Négyesy-féle stílusgyakorlatokon (mert Babits éppen hogy az érettségi után fölkerült Pestre, Kosztolányi pedig még gimnáziumba járt Szabadkán) –, de Adyt is, aki akkor még a *Még egyszer* verseit írta.

Lehetetlenségnek mégsem tarthatjuk ezt a föltevést sem. Elvégre Somlyónak 1902-ben, húszéves korában jelent meg első verseskötete – igaz, hogy még teljességgel régimódi. De már

a második, az 1910-es *Dél van* – amit olyan heves örömmel fedezett föl Karinthy és Kosztolányi –, egységes egészében a modern költészet diadala.

Ezt a modern formanyelvet – úgy képzelem – senki sem sajátította el olyan gyorsan és gátlástalanul, mint Somlyó: nem sokat bajlódott azzal, hogy ezt az új versnyelvet a magyar költészet régi hagyományaihoz hasonítsa, sem azzal, hogy valamilyen félreismerhetetlenül egyéni változatát megteremtse. Sohasem kísérletezett, nem volt úgynevezett mívelt költő, nemigen érdekelhették formakérdések, nem törekedett esztétikai tökéletességre. „Én homlokomra nem festem a szépség csillagát” – vallotta öntudatosan a *Nyitott könyv* előhangjában. Forma tekintetében is „érzéki és finom barbár” volt, ahogy (Lemaître nyomán) Kosztolányi írta róla fölfedező kritikájában – egyébként egyik versében később ő maga is barbárnak nevezte magát –, és valahogy úgy találta meg a maga stílusát, hanyagul, ahogy egy barbár választaná ki azt az éppen divatos öltönyt, amiben legkényelmesebben mozoghat.

Nyilván ebből a nemtörődömségből következett, hogy – kivált pályája első felében – annyi versében keveredik a telített költészet olcsóbb, megmunkálatlan sorokkal; másrészt ez hozta magával azokat az ésszerűtlen fölvilanásokat, indokolhatatlan hasonlatokat, amelyeket aligha tűrt volna meg az esztétikus műgond cenzúrája, holott ezek nélkül aligha volna ilyen magasrendű ennek a költészetnek a varázsa. „Erre vetettek! Itt a helyem,/mint kényszerű bóknak a bálban” – írja *A Mária utcában* című fiatalkori remeklésében. De miért? Hol az összefüggés? Mi más hozta össze, mint ez a mélyértelmű hanyagság? Vagy hogy a szorosabban vett szerelmes verseinél maradjunk, ez a hasonlat: „mint éjszínű gyászparipák, hazamentem a néma szobába”, semmivel sem követhetőbb, még az egyes szám, többes szám sem egyezik benne – úgylehet, éppen ez adja rejtelmes jogosultságát. No és persze a rácsapó rím, a vers befejezése: „fölbúgott a lelkemen át egy név, egy néma, de gyilkos szonáta!” De miért *szonáta* ez az „ünnepi nő”? Erre eddig semmi sem utalt a versben. És miért *gyilkos* a szonáta? Ez mindenki másnál tűrhetetlen giccs volna, csizmadia és kéjgáz – talán itt is csak a gyászparipák

elfogadhatatlansága és az egyes és többes szám eltérése készíti elő végül is az elfogadhatóságát. Vagy melyik költő, aki ad magára valamit, mert volna „szerelmi cirkusztól” beszélni? Somlyó ezt az útszéli jelképet megtoldja egy képtelen képpel, és kész a nagyszerű versindítás: „Két csókkal bélélt páholyát / szerelmi cirkuszomnak”, (vagyis „két melleidet, a telteket”). „És mentem, mentem a Nagyköruton” – mondja a sejtelmesen érzéki *Szűz Miléva*-ban, „sötét fejemmel, mint egy teuton. . .” Tudta-e, hogy a *teuton* szó a közhasználatban a németeket jelöli, akikre tudvalevően nem teljesen jellemző a sötét fej? De mit változtat ez a *Szűz Miléva* érzékien sejtelmes szépségén? Néha az ígének nemcsak az idejét véti el (szerencsésen), de a működési területét is, és nem mindig szerencsésen: „E máj nappal gyászos kabátom is bezárom” – itt a *bezárom* jelentése jóformán kitalálhatatlan, esetleg csak annyi, hogy begombolom. De az ígének ugyanilyen hanyag megválasztása milyen dicsőséges eredménnyel jár a *Mária Abariendos*-ban: „Áldassék érte minden lépte, / mely forró combját összehajtja. . .”

Ennek a stílus-nemtörődömségnek általánosabb hasznát is látjuk Somlyó Zoltán lírájában. Kosztolányi és Babits pályájuk második felében komoly műgonddal és erőfeszítéssel igyekeztek szabadulni a „nyugatosság” nagyon is egynemű nyelvi elemeitől, és költészetük stílusát az élőbeszédhez közelíteni. Somlyó ilyen tudatos változásra nem lett volna képes, de nem is volt rá szüksége: verseiben kezdettől fogva elválaszthatatlanul – és gyakran minden stíluszavar nélkül – összekeveredett a stilizáltság és a természetes beszéd. És ha igaz, amit az imént föltételeztem róla, tudniillik, hogy az új stílust alighanem ő tette magáévá a legkönnyedebben, úgy részben azért, mert *egészen* sohasem tette magáévá: mindig megőrzött valamilyen triviális természetességet.

Ez a triviális, de Somlyónál annyira költői természetesség csapódott le abban a sorban is, amelyből kiindulva idáig eljutottunk: „Vannak dolgok, amikről nem beszélünk. . .” Lehet, hogy a *Nyugat* költői közül éppen Somlyót feszélyezte leginkább az a hatékony stíluszabályozó, amit sokan a magyar nép szemérmességére vezettek vissza. (Arany bölcsebb volt: ő a magyar

közönség szeméremérzetéről beszélt.) Holott éppen Somlyó Zoltán jogos öntudattal mondhatta azt is, ugyanebben a versében, a *Gyáva lírá*-ban: „Én sose voltam finom s álszemérmes...” De hát miben? Mire kellett, mire kellett volna neki a nagyobb szabadság, a fesztelenebb beszéd? Nem hozott a költészetbe új gondolatokat a szerelemről, nem voltak új elképzelései, nem hirdette férfi és nő új szövetségét. Szóval, nem tartozott a szerelmi líra megújítói közé, abban az értelemben, mint Ady vagy József Attila vagy Radnóti, akiknél a szerelmi költészet bátorsága természetesen következett a társadalmi bátorságukból: Somlyó szerelmi fölfogása annyira sem feszítette a társadalom kerekeit, mint a Reviczkyé. Az utcalány utcalány, a démon, az démon, a kis színésznőnek és a szerény pénztárosnőnek, mindenkinek megvan a maga helye Somlyó Zoltán világában, és ez a hely szinte pontosan fedí a társadalomban elfoglalt helyüket. Megvan a maga tiszteletre méltó helye a feleségnek, a hites aszszonynak, a gyermek anyjának is, de a róluk (mert nem kétes, hogy a többes számot kell használni) vagy a hozzájuk szóló verseknek semmi érzelmi összefüggésük a szabad fogantatású, bűnben és bűntől izzó szerelmekkel – a költészetben legalábbis. Ha ezeknek a verseknek a merő tartalmára hagyatkozunk, azt kell gondolnunk, hogy Somlyó mindenféle szerelemben és mindenféle szerelmi üggyel, még a nemek úgynevezett harcával kapcsolatban is azt érezte, amit a társadalmi konvenció szerint éreznie kellett.

De hiába érezte azt, amit valamilyen helyzetben érezni kellett, amikor nem kellett *ennyire* érezni. „Sötét, forró vér lüktet strófaiban” – írta róla Kosztolányi. Ez a sötét, forró vér teszi őt alighanem legerotikusabb költőnké, nem pedig az, amit ír, amiről ír. Talán mindmáig legmerészebb erotikus versünk – kockáztattam meg a *Mária Abariendos*-ról. Holott, ami a témát és a fölfogást illeti, mi mindenről írtak, és mennyivel merészebben azóta! De sehol sem lüktet sötétebb és forróbb vér, mint ebben a versben, és ez a vér- és hőfoktöbblet az erotikája. Ez az erotika pedig nem szavakban nyilvánul meg, sem leírásban és részletezésben, hanem képekben és ütemben:

És ringott, mint a tengerek,
és ringtam, mint a tenger:
két égő acélbenger...

„Vajjon még él-e?... Él-e?...” – így fejeződik be a *Mária Abariendos*. De élt-e valaha? És Mea, az elérhetetlen, akihez, saját bevallása szerint, száz verset írt? És a fekete angyal? És a valószínűtlenül szűz és valószínűtlenül buja Miléva? Ki tudja? De annyi szent, hogy telített életet él szerelmük környezete Somlyó Zoltán verseiben, a szoba, a pamlag, a páholy, „a város szélén, a gyár közelében” a „tömlöcs, tompa sikátor”, és Várad, „a villanyváros”, és a Via del Pino a Quarnero partján. Somlyó – ezt már Kosztolányi fölfedezte – romantikus költő, sőt, fantasztikus – a szó apollinaire-i használata szerint –, de romantikája kísértetiesen pontos, realista képekkel dolgozik. És fantasztikuma is, realizmusa is az erotikájától kapja hitelességét, belső sugárzását. Igazából és jóformán egész költészetét szerelmes költészetnek kellene minősíteni, függetlenül attól, hogy a szó szoros értelmében szerelemről van-e szó minden versében. *A megbeszélések az Istennel* című versét bevenni egy szerelmi válogatásba, tematikailag igazolhatatlan volna, pedig ezekből a sorából:

Istenem, szeretsz-e,
istenem, vezetsz-e,
istenem, megversz-e még? –

nem a szerelem szólal-e?

Aligha van még nagyszabású költészet a modern korban, amely ennyire példázna, mint a Somlyó Zoltáné, Lára és Érosz összetartozását.

Vas István

Líra

Egy pillanat volt sivár életemben,
egy üdvös, nagy, egyetlen pillanat;
amelyben jóvátehettem vón mindent,
egy kínos átkot, eltévedt nyarat. . .

Az elhagyottság végtelenül fájó
sebét, a lelkem lomha gyász-színét –
és nem tettem. Bár szólni akart ajkam:
elhallgattam az örök, szent ígét.

S most szenvedek. És szeme sugarától
szívemen súlyos, nagy vád szalad át;
s e vádnak súlya megrezdíti lelkem,
miként szellő egy lány sötét haját. . .

Sikátori ballada

A város szélén, a gyár közelében,
tömlöcös, tompa sikátor alatt
– ha az este ködösen, vörösen szítál –
Mea lengve, lebegve halad.
Barna hajába az esteli köd
lobogó, lázas színeket köt;
hajtja a vére, a bátor,
a csókos, a szomjas, a szent predikátor.
Nyomába zenél a sikátor.

A gyárfal alatt, hol szennyes a part,
sötétlik egy emberi váz.
És vár és vigyáz és remeg és dalol
és dalol és remeg és vigyáz.
Barna szemén Mea arca tüzel,
friss csókok reménye az ajkán.
Vadul táncol a vére, a bátor,
a csókos, a szomjas, a nagy predikátor.
Körötte kigyúl a sikátor.

Zúg, zendül a csönd, a sikátori csönd
és kigyullad a part meg a gyár.
A beólmózott ég színe fáklyapiros –
most kel nászra a tél meg a nyár.
Barna szemek színe összeborul,
összefolynak az ajkak s a hajak . . .
Szomorú himnuszt bűg a november:
átkozott koldus mind, aki bátor!
S könnyekbe fúl a sikátor . . .

Dél van

Tűzesőt szór a nap lángos taréjja,
ég a selyem ezer szép asszonyvállon.
A Duna-part kiöltözött kevélyen
s friss gesztenyevirág rügyez a fákon.
A Duna vize loccsan ringva, rengve
és asszonyszemek néznek elmerengve,
kacéran, csalfán, ingerlőn, aléltan...
Dél van!

Az arcuk szép és láng ül a hajukban!
Kivillog hozzám selyemharisnyájuk.
A férfiak, a tavaszi legények,
sóvár szemüket hosszan vetik rájuk.
Az egyik jön, a másik tovalibben;
a tavasz bűgva gázol ereimben:
megindul mind, szívemben ami vér van!...
Dél van!

Egy kék padon habos halomba csipke,
asszonycsípőkre hajló drága selymek:
ott ül az asszony, akit én imádok,
ki mást szeret s akit mások szeretnek.
E padhoz régi, bús jogom van nékem:
sok hosszú, rémes, fagyos téli éjen
aludtam rajta fáradtan, aléltan!
...Dél van!

Sulamit

A hold arcához hideg szél csapódik,
a tiszta holdat paskolja, veri.
Az arcát nézem: homloka redőzött,
az ajka beteg mosollyal teli.
Bús arcú férfi. Petyhüdt orrcimpája
sok lázas percnak mutatója lett...
Öreg hold, vén hold, ugye, beleuntál?
Nézd, jó egy felleg. Csukd be a szemed.

... Valami kósza, bús keleti lány ment
tőlem nyugatra tegnap... Vagy egy éve...
Hagyott rám lengő, gyászfátyolos alkonyt,
mit pállott csapszék vonszol be az éjbe;
hagyott rám ádáz, cudar szomjuságot,
pedig, te vén hold, láttad azt az éjet,
mikor az utca ránk hajolt alattad
s Sulamit ajka a hajamba tévedt...

Ma újra ittam. Sokat, vagy még többet,
hisz hajlanak a szőlővenyigék!
Az asztal táncol, tántorog a talpam...
aki pogány, az csók helyett igyék!
A hideg szél már nem veri a holdat,
hogy lángol az a sok véres redő...
A sápadtsága fojtogat, szorongat;
tán arra gondol, hogy erre bolyonghat
nyugat felé a kósza szerető?...

Esket az őszt

Vörhenyes levele az ezüsthársnak
gesztenyehajadba hull.
Kiszikkadt, porló burgonyaföldek,
meddően alvók, elavult zöldek,
sírnek a hársakon túl.

Szüreti illatok sejtelve táncol,
útjára indul az est.
Fanyarul rálép a szőlőhegyekre
s hozzánk dalolva, bús ütemekre
búg a sok szőlőgerezd.

Részegen fúj a szél. A hajad bomlik.
Trillázva ring a csipőd.
Szomorún járunk s zokogva siratjuk
ezt a szép szüretidőt.

Álmokat élesztünk, csókokat gyilkolunk;
november gyásza tetőz.
Szüretetek fekete átkai ülnek
fejedre s fejemre. Sípólnak, füttyülnek:
most esket minket az őszt!

Táncok

Ólmos, fekete, dobbantó lábbal
ott táncolok a szíveden.
S nehéz ütemét a mi dalunknak
búkösöntyűimmel kiverem.

Síma szívednek csillogó lapja,
rengő pirossa porzik bele.
Hajladozó kis kebled havára
átsüt a táncom mély üteme.

Reggel minétnek lágy figurája
bomlik szívedre lábam alól;
pihent csipőd még párna cibálja
s érzed: lihegnek már valahol...

Tükröd kivonszol a szűkszinü ágyból,
lágymeleg formád rajta marad.
Táncom beléhajt csendes battisztba,
s bálnak, minétnek látod magad.

Délfelé szíved hintaja: kebled
dagadó ívben izzik felém.
Lángoló lábam véres ütemre
száguld keresztül szíved telén.

Estefelé már jönnek az árnyak;
eljön Beethoven s ő muzsikál:
lábam bokáig süpped szívedbe –
már ez a tánc a gyáva halál.

Sarkam kiserked éjjeli órán:
Salome tánca szíveden ég.
Érzed: kisenyvedt minden inam már
s kérdem: a táncot járjam-e még?

Keskeny, kiszáradt nyelved elájul,
vállaid éle összerogyott.
Szívedre ontod forró tűz ujjad
s szédülő lábam most lefogod.

Várlak

A sárkányfejű szigonyos kályhát
befűtöm. Dél van. Fűtőrészek.
Meleg lesz, csendes, buggyanó meleg
ez a bolond boszorkányfészek.

Szorosan összekötözök
két unatkozó bársonyszéket:
itt te fogsz ülni, itt meg én...
Rendezgetek. És fűtőrészek...

Itt te fogsz ülni, itt meg én;
zimankós szívem összerázod,
bolond fejem öledbe hull,
s a könnyeidet magyarázod...

Zimankós szívem megpendül,
mint éle jó, hevert acélnek –
Sok ránc lesz majd a szőnyegen
s a bársonyszékek elalélnek...

És átkozol majd és gyűlölsz
s a csókjaidat megtetézed...
...A sárkányfejű szigonyos kályha
ropog. Várlak. És... és fűtőrészek.

Szép bolondok

Lehettem volna szép, szőkefejű
és kékszemű, szomorú ember.
Türelmes vérű, ábrándozó,
mint a nagy, kékvizű tenger.

Lehetne homlokom ívelt, merész:
bámulnák szép koponyámat.
– Szép darab ember volt Antóniusz,
de nem ihlette meg az anyámat. –

Heródes ádáz hidege ég
arcomon s kövér hajamba.
A szeme röpköd szemem helyén,
mint vészben a Noé galambja.

Haragos, átkos, fekete fej
és elborult viharos homlok,
szereti Mea szép barna fejét;
s akik szeretnek: mind szép bolondok.

Mea ölében

Forró öledben szép álmok alusznak
és álmodnak bíboros, nagy álmat.
Én leszek, én leszek az életrekeltőjük,
Mea, én megváltom az álmod!

Forró öled tüzét, a csókod, az ajkad
a véremmel én kicserélem.
Föl fogod gyujtani az éjjeleimet
és én a te életedet élem.

Átvetem lelked az árnyékomat
és a lelkemen átsütöm a lelked.
Gyönyörű vétkeket csókolok beléd,
hogy vad legyen, mint én, a te lelked.

Vad legyen, átkozott, bűnbe szökött,
hogy te se légy jobb, Mea, nálam.
S ujjongó nászindulót zengjen, amíg
kirepül tűzőledből, az álom.

Finita la komedia

Tízet ütött a városháztoronyban,
a züllött parkban polkázik az ős.

Épp ma egy éve, hogy elhagytuk egymást
s ma még az est is olyan gracióz.

A színház felől kacagó nők jönnek:
sok fehér kéz ég a sok tüll között.

A legvéznább is olyan asszonyos ma,
vérbe mosdott, csókba törülközött.

Ezek most forrók, lágyak, izgatottak
s mire éjfél lesz, csókra hullnak mind. . .

S egy alvó leány szíve dobbanását
messziről én megérezem idekint.

Délutáni zivatar

Finom fonalú zápor fátyla jött el
az ablakomra, hol senki se áll meg.
Vasárnap volt, kint víg lányok vihogtak
s egy mély mennydörgés adta rá az áment.

Aztán egy percre megállott a szívem,
úgy volt, hogy mi sohse beszéltünk, ketten;
úgy volt, hogy mi sohse csókoltuk egymást,
te nem szerettél és én nem szerettem.

Úgy volt, hogy mindig ilyen záporálmos,
ilyen kínlódó volt a délutánunk.
Egy percre minden elmúlt a szívemről,
egy percre minden elalélt utánunk.

Aztán egy hangos, vad, sikongó villám
valahol messze csókolta a földet.
A karcsú fák eleven húsa fölsírt
s hallottam, hogy a szél ajtómon zörget.

S e záportól elázva, végigestem
az orkideaillatú díványon.
Fölsírtam búgva, mint dérlepte lankás,
melyen végigfut két parányi lábnyom.

Aztán ajtóm gyorsan magamra zártam,
az ablakon a függönyt összevontam,
szemem lehunytam: láttam izzó ajkad,
szám összezártam s a neved kimondtam...

Két asszony

A tenyered forró, Meám,
fölforr a könnyem, ha ráejtem.
Forró tenyérrel jössz felém
a hideg szélben, dermedetten.

Nyujtod, adod a tenyered;
elringat két reszkető szárnyad.
Egykor ily puha kenyeret
adott anyám. Szeresd anyámat!

Ti ketten vagytok asszonyok,
remegők, gyávák, gyással szépek;
beteg mosollyal zokogók,
ha büszke ínnal félrelépek.

Enyémeek vagytok. Rajtatok
minden melegség értem árad.
Ti két szép, szent Szomorúság!
Ti két szép szentkép. Két imádat!

Anyám kenyerét álmodom
s elbújok forró tenyeredbe.
S belopom anyám bús kezét
a te bús, hideg kenyeredbe.

Éjféli dithiramb

Éjféli percek gyengéden suhannak
helyettem a hónod alá.
Meglengetik vállad s nagy bársonyos bút
szítálnak álmodva reá.

A hónod alatt két kezem tüzét
most sínyli két bimbós halom. –
Be szép lehetsz ma, ma be szép is lehetsz
te fájdalmas diadalom!

Ma fölcicomázza a homlokodat
a nagy, sóhajos, távoli csend:
ma szebb vagyok én is, mert tőlem a szent,
a nagy szépség nagy-messzire ment.

És holnap remegve lobogsz majd felém
s a csókod öledbe hozod;
a vérembe bámulsz a szememen át
s a szívem megkoszoruzod.

Letört galy a porban

Sötét hajam ma, vagy holnap
úgy lehull, mint a tölgyfalevél.
Mindenemből csúful kifosztott
az a nyár, Mea, és ez a tél.

És az arcom, mely szép volt teérted,
megijeszt s kigúnyolja magát.
Galy voltam egy tölgyön, amelyre
a nagy bú felaggatta magát.

Letörtem s elszállott felőlem
a vihar, az eső meg a szél.
Egy-egy sóhaj, mit elhoz még néha
az a nyár, Mea, és ez a tél.

Most a porba magam beleásom,
hogy el ne vesszek: bús játékszered;
hátha erre jössz, öregem, egyszer
s elmélázva kezedbe veszed.

Szent távolok

Szent távolokból idefáj két tikkadt ajkad –
október renyheködű estje van.
Ezer határból szőtt fátyol van rajtad
s én aggnak, vaknak érzem magam...
Szent távolokból idefáj két tikkadt ajkad.

Október renyheködű estje van.
A szürke párán át hozzám fehérlik
két váró térded forrón, boldogan;
karjaid szikrát vetnek föl az égig...
Október renyheködű estje van.

A szürke párán át hozzám fehérlik
lángzó tíz ujjad, gyászba fulladt melled,
mely csókjaimtól dússá sohse érik
és ott hal el halovány szived mellett...
Lángzó tíz ujjad, gyászba fulladt melled.

Ezer határra fénylő oszlopa bánatomnak,
melyre ma szíveim rózsái felosonnak:
lángzó tíz ujjad, gyászba fulladt melled
s két váró térded forrón, boldogan...
Október renyheködű estje van!

Mária Abariendos

I

Sűrű spanyol bort szürcsöltél-e?
Vagy ittál-e már téli estén
hajadonlány-szeretőd ajkán
legördülő parfömös nyálból?

Vagy aludtál-e sátorában
a lángoló nő üstökének?
És hunytad-e már szemedet le,
látva egy vérző, hús narancsot?

... Én Mária Abariendost
tartom a borok velejének!
A szeretők anyjának tartom
én Mária Abariendost!

Áldassék érte minden lépte,
mely forró combját összehajtja,
hogy egyszer húsa volt a párnám
s véréből ittam vért és óbort...

2

Ó, Mária, szüzek szüze! –
bús szájam ezt rebegte;
a Via del Pinón a bál,
a farsang lelke vagy te!

Ó, Mária, kis balkonod
magasra építették.
Én nem alszom már két hete,
oly lázasak az esték...

A Quarnero oly hűs, oly lágy,
mint – gondolom – a kebled...
Ma reggel rád gondoltam és
ráfeküdtem... Ne vess meg!

Szemem behunytam és a víz
mellem s hasamat érte:
rád gondoltam és üdvöm volt,
légy százszor áldott érte!

Versek bús csavargója: én,
te táncosnő és nő vagy.
Én meleg ételt nem eszem,
s te szótlan – öldöklő vagy.

Még ifjú testem bús, mert szűz;
te csókokon kövérszel.
És mégis vérem csöppenként
korán miattad vész el.

Kapud alatt, hol buja nők
árulnak rothadt dinnyét,
itt éhezem én nap nap után
s el nem mozdulok innét,

amíg a sok fagrádicson
föl nem kerültem hozzád...
Abariendos Mária,
borítsd szememre szoknyád...

S lejött Mária, lejött Mária,
suhogott, mint a selymek.
S rekedten szólt: ölelj meg!

Bezárt szemmel nézett reám
s kínosan zárt öléből
szent füst szállt föl a mélyből.

Belémártotta körmeit
szennyes, vézna husomba;
selyme csípőm surolta.

Kivonszolt . . . piszkos földje volt
a Via del Pinónak;
lent fügehéj és tökmag.

Lerántott. Forró keblein
kihasadt a ruhája
s én hanyatt rogytam rája.

Karolt a karja, mint a vész
s karolt két izmos lába. –
Fuldoklottam hajába . . .

A nyelve, mint piros narancs,
fogam közé úgy folyt be;
s nyála a keblén folyt le.

És ringott, mint a tengerek,
és ringtam, mint a tenger:
két égő acélhenger . . .

...És vége volt... És vége volt...
Egy úr állt a balkónon,
mely sötét volt és ódon.

És harsány hangon kacagott
és Mária is véle...
Vajjon még él-e?... Él-e?...

Ültem hideg szobákban...

Ültem hideg szobákban, könyvek homálya mellett.
A szürke kandallókban sipolva sírt a szél.
Álmodtam csókról, nőkről s másról. S zokognom kellett,
látva, hogy elkallódom, mint rozsdavert acél.

Gyűrődött bús ruhámat, mit nyúttak hosszú évek,
aztán csöndbe leráztam s rossz ágyra hullt e test.
Sovány kezeim fáztak s az éccakák jövének,
a szennyes, borús éjjek. S lenn táncolt Budapest.

Ma arcomon redőzik ruhámnak gyűrődése
s megrokkant szívvel álmom nem hagyom én el mégse!
Meám, te örök könyvem, te melegkaru álmom:

engedj a kandallóknak legszebbje mellé állnom,
amelynek lángja: véred, rostélya: forró ajkad
s márványa: mind a szépség, mi végigömlik rajtad.

Karod...

Karod, mely gyermekesen ifjú csipődre hajlik,
emeld fel bátor ívben és szegd fel a fejed!
Feszüljön kebled bőre, nyakad villogva álljon,
lássam, hogy nem találod sehol méltó helyed.

Repedjen meg a varrás a fölzendült derékon,
szakadjon föl a vállon a könnyű, fodros ing.
Szemed féloldalt vedd le, hajolj felém remegve,
mint amikor a szálf a villámtól meging.

Bukdácsolón a térded reszkettesse meg combod,
e dús virágban álló, harmattól ittas lombot.
A szád egy szóra nyiljék, mit soha ki nem mondott.

Se rémület, sikoly se s ijedtség rád ne szálljon!
Feszüljön kebled bőre, nyakad villogva álljon!
Ajkad nyílegyenesen az ajkamra találjon!

Ó te jó vagy...

Ó te jó vagy, mert szerettél,
mert csókoltál és öleltél.

Ó te jó vagy, mert az ajkad
mihelyt kértem, odaadtad.

Ó te szép vagy, mert szerettél,
szomjazztattál, éhezettél;
fázni hagytál, égni hagytál,
amíg mindent odaadtál.

Áldott vagy te a lányok közt,
száz asszony közt nincs áldottabb.
Mert te magad akaratlan,
mosolyogva megnyitottad.

Úgy álltam meg a véredben,
felsaruzott, sáros lábbal
miként amaz elődeim
a megbűvölt, vad Jordánban.

Minden ered az enyém lett,
én tettem az asszonyságod.
Áldott érte ama hónap
és két karom legyen áldott!

Te vagy a jó, mert azóta
lányt úgy soha nem öleltem.
Te vagy a jó, mert a másod
soha sehol meg nem leltem.

Te vagy a szép, mert az átkod,
mint a napfény, úgy ég rajtam.
S mert utolsó csókoddal én
mindörökre egy maradtam.

A némaság álarca alatt

Most már te: szívem szerelme, édes,
csak andalogj a téli utcán, régi multon.
Takarjon bundád selyme s drága préme
meleg nyakadra biztatón simuljon.

Ugy járj itt, e hasító hidegben,
feszés, finom asszonyruhák parfümös halma,
idegen, vad férfiszemekről áhitottan:
egy régi bús ember vesztett hatalma,

ki majd a decemberi hóba lépek,
nyomomba nagy fekete ut marad utánam.
És vágyom vissza teák langy zamatját,
mely csókjaid idézi csöndes számban.

S remek csipőd, s meleg nyakad, az áldott,
mint örök hóval fedett, halálosztó hegyek:
úgy csillannak majd elborult szemembe
s messziről intnek, hogy néma legyek!

Szép nő éjjel a kávéházban

Nehéz bundád egy gombja annyit ér,
mint felkiáltni egy halálos ágyon:
– Jaj Istenem, be szép volt életem
s most vígan szállok el veled, halálom!

S szemed, e forró csepp ritka olaj,
még többet ér, még többet százezerszer:
a roppant égnek villogó ivét
harsogva, égve visszazengő ékszer.

Kis parfümös zsebkendőd többet ér,
mint e világi életemnek ára,
ha medvés muffod meleg mélyiből
kiúztatod a vad villanyvilágra,

ahol a füstben, melybe fürdetem
szivem elaggott kisedét: szerelmem,
sötét ruhás pincérek közt úgy ülsz,
mint egyetlen vigasz egy fáradt fejben.

Hazamentem a néma szobába

Istennem, ó mily finom a burka e nőknek!
 Mind-mind színtafotában, mind-mind oly ragyogó!
 Ünnepek a térdük csontjain, ünnep a vállperecekben,
 vélnéd: a fogsoruk nem csont, mind csupa csengő bogyó.
 Ünnepek az állon, a vállon, ünnep a csöppnyi fülekben,
 ünnep a nyak hava s bársonyvasárnap a homlokhalom.
 Így rebegett epedőn egy este a szám a szívemhez
 s féltem: ma újra kínom lesz, ma éjjel újra álmatlan hánycódhatom.
 S szólék magamhoz: te árva barom, te bámész ügyefogyott!
 húzd ki magad egyenest és lépj ki magadból, ugrass elő!
 Ünnepek a térded csontjain, ünnep a vállpercedben,
 ördögi kackiás lábbal lökjön közéjük a durcás lelkierő.
 Menj közbük. Hullasd a hajukra szád laza gyöngyeit el!
 mondd, hogy te arravaló vagy; mondd: friss csókok ligetje a szád;
 mondd, hogy... Akármint! Beszélni! Beszélni! Csak szó kell ez
 ünnepi nőknek!
 Menj, hiszen egy se húgod, egy se a kedvesed, egy se az
 édesanyád!
 Már-már léptem a ködben; már-már nyílt az ajkam, a lázvert,
 a csipkés
 s szóltam: most menjek? ne menjek?... Csak egyszer egy
 ünnepi nőt!...
 S nem tudom, mért? – de a könny, e meleg szó kiolvadt
 szememből
 s így sírva, zokogva, kesergőn álltam ott, hosszú, hosszú időt.
 S fáradt dobogásban a szívem, elnyűtt kabátom fehéren a hótól,
 mint éjszínű gyászparipák, hazamentem a néma szobába.
 Ott súlyos és mély, szent gyászom öltve magamra, e szörnyű
 terítőt,
 fölbúgott a lelkemen át egy név, egy néma, de gyilkos szonáta!

A nyíltak

Ezek fognak korán megölni,
ezek a fárasztó éjek:
amikor véremtől idegen vérből
hörpintek, hogy holnapig éljek.

Mert szintelen csók a vándor csókja,
mit elejt az uccai sárba.
De kell az a csók, mert duzzad a sár,
és az út belefúl a mocsárba.

Szentek a fáradt pilláju nők,
a lomha vérüek, a nyíltak.
De az ablakon át egy tiszta leány
a csókokra be-bekacsintgat.

És tiszta kezét ajakára teszi
s megszámlálja csókunk a sárban.
A megvert szívü hímek reggel ezért
szédülnek el oly halaványan.

Ez veti szét a függönyöket
a sok bánatos vándorí nászon.
Átkozott minden tiszta leány
és áldott minden idegen vászon!

Halott szerelmes verse

Ma már nem úgy szeretlek téged:
csak úgy, mint özvegy feleséget
a sírban is sirat a férj.

Nyugalmas álmom vagy a párnán
és éjjel, ajtómat bezárván,
nem várom már, hogy visszatérj.

Az út, mely hozzám elvezetne,
oly gazzal vert, oly messze, messze;
már el is sülyedt, azt hiszem.

Egy tiszta folyó tükre lettem
s árnyékok, mely elszállt felettem,
mély tengerek felé viszem.

Örök vőlegények

S az ember odajut görcsös szívével,
hogy gyönyörűt álmodik minden éjjel,
ahol az ég kinyílt, oda ér el.

Ha ősz szálat lel a hajában,
kitépi és csókolja lágyan,
mint – akiért lett – a lányt hajdanában.

S mit évek óta nyűtt – a vén zsakettet,
gondozza, félti, bárha vedlett,
mint ősz anyó egy régi kertet.

Az uccán, mint egy vőlegénynek,
szemei furcsa fényben égnek,
mintha menyasszonyt keresnének.

A kávéházban úgy ül ő le,
mikéntha várna ifju nőre;
virágokat vesz nyakra-főre.

És éjjel, félig égve, félig fázva,
sietve megy a lázas indóházba,
szegény, bolond reményekkel parázna.

Ha egy vonat befut rekedt iramban,
ő vár legelül kopottan, hivatlan
és bámul, ha egy rőt szikra kipattan.

Mondat a szerelemről

Ezt a kis életet, e rangtalant, a világtalan világot
tudom: most már csak hirtelen és hangtalan,
vivódva a régi órák rémével, a szerelemmel, csókkal –
tudom, hogy púppal, sebbel s mankóval kell leélnem,

mert mindez születéssel s a szívott tejjel jár;
s ki resteli a púpját: akassza fel magát,
vagy messe ki husából a ferde-konok csontot,
mely úgy megszégyeníté, mint szűz leányt az apja,

ha becstelen találja egy őszi lugas padján,
hol csókok, kéjek, estek és züllött szoknyaráncok
egy emberélet fényét lomhán lefüggönyözték
s örökre eltemették – tudom, hogy már kihulltam

agyamból, túlmegérve s a piszkos földre estem,
ahol a gondos gazda nagy ponyvát terített ki
s ott sok izes gyümölccsel kerültem egy szatyorba;
s egy álmos jóllakott lány szája helyett vett kézbe.

És ott halálra morzsolt, míg messze-messze nézett...

Kezem...

Kezem hunyó parázs fölé emeltem
s alattomban megégtek ujjaim.
Hétköznapon pünkösddöt ünnepeltem
s rossz arccal jártam rózsák útjain.

Kizengtem egy nevet romlott betűkből
és nyelvem széltén s hosszán fölhasadt.
Reggel ezüstöt raktam a zsebembe
s helyén estére leltem zöld vasat.

Lefekvén: kezem kulcsoltam imára:
ébredvén: kezem sebből vérező.
Ha arra gondolok, akit szerettem:
szemem harmatos, mint a vérmező.

Szent: aki elmegy, jó: aki leül

Mondod: szívig beteg vagy és keserű a szád?

Mondom: ha jégvirágaidat leolvasztanád!...

Mondod: szerelmi kínból sok volt már, ami volt?

Mondom: szerelmi kínból elég sohase volt!

Mondod: gonosz a napfény s alattomos a hold?

Mondom: mit még rabolhatsz, rabold szívem, rabold!

Mondod: a kéj elárul s a forróház lehül?

Mondom: szent, aki elmegy, de jó, aki leül!

Mondod: a kézsimítás halotti induló?

Mondom: halottas házban zokogni, ó, mi jó!

Mondod: elájult szíved lakat az ajkadon?

Mondom: szíveddel csókolj s ajkaddal verj agyon!

Mondod: régi szerelmek avarján nő a fény?

A tetszhalál halálos betegség! – mondom én;

az ember ajka néma s keresztbe tett kezét
nem feszítheti szét.

Százezer homályon át

Százezer homályon át
kivájnám szemem hályogát.

Minek teremtettt istenem,
ha tiltott feléd intenem!

Egy férfi csak *egy* nőt talál,
csak *egy* élet van s *egy* halál.

Csak az miénk, ki messze van,
s ki messze van, az veszve van.

Arany az arannyal...

Arany az arannyal, ezüst az ezüsstel
kapcsolódik forrón, szikrázó gyűrűkkel;
karperecek halmán, női bársonybőrön,
vagy dús markolatban drága mívű tőrön.
Csupa arany minden, csupa ezüst minden,
s én szerelmi kincsem rád hiába hintem:
ezüst az ezüsstel, arany az arannyal –
csak én nem játszhatom soha a hajaddal.

Öklöd drága ütése

Nem lankadt el szerelmem, drága kincsem
s mint rossz bor, nem tört meg a láz, a hév.
Kezem még rád vár, hogy ajkamra hintsen,
mint hűs italt, mit őrzött sok-sok év.

Én vágyaim tüzével, melyet ismersz,
behunyt szemmel felékesítelek.
Akárhol élsz: te szent gyökeret itt versz,
e messzi ágy mélyén is rád lelek.

Cserepes ajkam fuldoklón lezárom,
mint akkor, a kis pesti rossz szobában,
hol jázmin-térded fénykörébe szálltam.

Dicsőülten karom éppúgy kitárom,
lángzó ruhád éppúgy libeg e kézen...
S öklöd drága ütését éppúgy érzem.

Csók a karodra

A karcsú villanyláng alatt
egy keskeny havas út szalad:
fehér karod – fejemhez.

A melleid s ajkad között
e híd vágyakkal öntözött
s lehet, még sírhelyem lesz.

Áldott e keskeny havas út,
mely szikrázva s kigyózva fut
szivedtől a szívemhez!

Ne mozdulj! Most lép rajta át
egy csók s ha megmozdítanád:
közöttünk sírverem lesz.

Zord lovas

Halk csöndesség és néma báj
e zagyva, lármás esti táj,
ha együtt mendegélünk.
A házfalakról ránk mered
az esti bánatpermeteg
és kivirul a vérünk.

Mint szomszéd kertek ágyain:
szomorú lelkünk vágyain
átfoly a forró illat.
A két kert között kis sövény:
szomorú kézzel én szövém
lágym virágálmmainkat.

A nagyvárosi tompa zaj,
mint ősz homlokra deres haj,
úgy botlik a szivünkbe.
Mi is zajongtunk eleget;
te nem velem s én nem veled.
S a zajra nagy csönd ült le.

S most roboghat ezer fogat!
Lezárod két sor gyöngyfogad,
kapuját ősi várnak.
Hova beért egy zord lovas,
sisakja régi, régi vas,
hol már senkit se várnak.

Mák

Mióta tél van – kegyetlen kisasszony –,
ha gondolok rád: olyan, mint a mák,
e gondolat, egy mákonyittas párna,
mely sülyedt, süppedt, illatos, fonák.
Mely bús vonalba gombolyítja össze
fejem s a rajzot, amely rajta ül;
s amelyen mákvirágszirom a bársony
és tikkadt nyári szellő rajt a tüll.

Ha gondolom: ma már enyém lehetnél –
szemembe apró gyíkok fekszenek
s egy ismeretlen ópiumvilágból
felém zúdulnak zöld álomszerek.
Ha gondolom: tán épp ez éjji percben
elért volna egy néma lüktetés –
mint mákszemek a forró nyári földön:
úgy perg a vérem, e késő vetés.

S én gondolom. És horpadt homlokommal
s agyammal összerázom a neved.
Így rázza fel a leglázasabb órán
a mérges orvosságot a beteg.
Fogam közé veszem sziszegve, szólván:
fanyar hatalmad egy egész világ!
De bódulatos rossz halálra küldöd,
ki mélyen néz beléd. Akár a mák.

Hideg szerelmes éj

Hideg e mái éccaka szerelmes verset írnom.
A hold se süt, csak néha-néha kong a toronyóra.
Pedig csak én, csak én tudom: be jó is lenne sírnom
s kilépnem szivem ajtaján egy kurta fordulóra.

Fogadna gyenge fáklyafény s halványkék szín ködoszlop,
a fáklyafény egy lány haja s a ködoszlop a teste.
A ködben megfürödnék én s amire széjjelfoszlott,
kialudt fáklya lennék én egy lány ölébe esve.

De oly hideg e mái éj. Kutyák futnak veszettül.
Jaj, ilyen éjben nincsen út, nincs út, mely vinne jóra.
A hold se süt, a szív se nyílhat ki már enkezemtül. –
Csak kong, csak kong és kongva kong, csak kong a toronyóra.

Halál tavasszal

Nincs tisztább szem a beteg szemnél,
mely látva lát és halni kész.
Nincs betegebb a tiszta szemnél,
amely követ, ha tovamész.
Nincs követőbb a beteg szemnél,
telibb felhő, hűbb sirató. . .
A két szemem két tó az éjben
és hull az éj és sír a tó.

Nincs betegebb az én szívemnél,
a szívemnél nincs betegebb!
Gyász országa, kínok szigetje,
fájó világrész – bús sziget.
Rengő piros folt téli éjben,
vad erdő partján a havon,
hol tűlevelű fák tövében
egy rossz koldust vertek agyon.

Nincs hűtlenebb leány Meánál,
nincs visszajáróbb fájdalom;
nincs fájdalmasabb visszajárás
nyirkos, romverte tájakon.
Nincs tisztább szem az ő szeménél,
nincs betegebb, mint én vagyok. . .
Tavaszi napvert nedves fűben
rágondolok és meghalok.

Levegőt!

Rímmel mértékelő, nyugvástalan szemem
a resvedt levegőben ijedten lógotom.
Mércéjük így lógotják poros kőművesek,
unottan, ha a rossz fal meging egy oldalon.

A régi víz, mi bent él s miben örök igazság
egy kicsi kerek hólyag a zöld üveg alatt,
majd balra tart, majd jobbra, mint kis kalózdereglye
s nem leli egyensúlyát, e vidor madarat.

Ó bús ferde falak, ó düledező bástyák,
miken szemem levásott s ti hajló asszonyok:
szögek, körök és élek világomat kiásták;
a téglá olcsó vályog s az asszony, az konok.

Ne legyen már szememnek a test se buja játék,
ne legyen több, mint egy szál pipacs vagy nőszírom.
Ne legyen én se hús szem, mely visszalát a múltból,
csak lány agyagtalajra ragadt bús őszi rom.

E mái nappal gyászos kabátom is bezárom
s eljegyzem a halállal még mozgó tetemem.
Szivem se fáj már érte, szemem, az se siratja:
Magasan élek s már csak a levegőt szeretem.

Ó, Várad: villanyváros!...

Ki ifjú éveim kristálypoharát, eme drága várost,
elferdült ajkaimhoz vinni: beteg vagyok, szegény vagyok –
szerelmem szegényfájáról, hol fázva függök,
szememnek foszló fénye ím, feléd ragyog!

Voltam valaki köztetek a derűs és dévaj Biharban!
És ó, be sirtam, ó, be nyögtem sok-sok vészben és viharban!
Voltam veletek egy bánat és egy öröm,
ama csillogó és bútól ittas körökön...

S leszünk még egyek sebben, lobban, fakó ravatalban!
Leszünk még kocsmasztalok között penész a falban!...
És lesz még szenteltvízbe mártva mi kezünk,
mellyel az átkok tört vizein evezünk...

Ma már csupa fehérség bennem, ami szín...
Ó, vörhenyeges hársak!... Ó, csöndes napi kín!...
Ó, vak, tompa sikátor!... Ó, lázzal ködös est!...
Ó, Kékmacska! Rossz csapszék! Ó, tiltott női test!...

Ó, téli villanyváros! Ó, balladás allé!
Ó, rossz hotelszobában könnyel hús tealé!
Ó, város: villanyváros! szívemnek villanya!
Ó, Nagyvárad: királyi és dús álomtanya...

Búcsúzom most tetőled, ki Meát ringatád.
Búcsúzom most tetőled, ki hangját hallhatád.
Búcsúzom most tetőled, ki hordtad földeden.
Búcsúzom most tetőled, ki adtad őt nekem. . .

Mea szivemnek hölgye, de én züllött vagyok!
Mint holt gazda kutyája, oly vert, ütött vagyok.
Mea selymei lágyak, de szíve csontkemény –
Ó, Várad, villanyváros, látnád: mi lettem én. . .

A fekete nő

Kis szőke lányok könnyű libbenésén
s törekeny ajkán én már túlvagyok.
Hadd táncoljanak éltük tompa késén.

Más játékszer kell és más temető.
Az én hajasbabám és esti ékem
a nagy árnyéku, telt, fekete nő,

aki, ha álmos délutánokon
az uccán jó, vagy ül setét szobában,
oly néma, mint egy gyászoló rokon.

És bő ruhája van és borús melle
s mint gigászi szökőkút, milljó csöppjét,
teste bús üdvét felém úgy lövellje.

Ó, fekete nő! Ó, fekete angyal!
Ki széles szárnyaidba rejtessz el:
im, üdvözöllek fáradt szívvel s aggyal;

mint karcos rumtól részeg tengerész,
ki indigóval és drága gyapottal
rakottan jó és partra szállni kész.

S az óhajtott, a híves szárazföldön
csak körülnéz és bambán elterül,
a kincsektől és mánostól üvöltőn...

Fekete nő: indigóm és gyapotom vagy te nékem!
és teli melled az én telt hajóm!
és tested bús csodája: részegségem!

Ezüstnyelű aranykalapács

Először csak a páholyodban,
a páholyodban néztelek:
be szép a két szemed!
S mint ifju császárnő: ülsz páholyodban!

Csudába szökkent fejtartásod
úgy fogta meg a szívemet,
mint ezüstnyél egy aranykalapácsot.

Most már örökön dobban, koppan
az ezüstnyelű aranykalapács
az életemben, eme pergő dobban

és pengeti a lelkeim érceit.
De némely órán még lazul
és fejtegeti fénye férceit:

Madame! vajjon az Élet üllőjére
sujtson dalokat ez a kalapács?

Vagy rejtjük egy ékszerdobozba?... mélyre?...

Szerelmem messzibb Áfrikánál

Ó, hogy rohannék én most Áfrikába,
üldözni buggyos török bugyogót!
Rikoltanám: éljen Tripolitánia!
S egy buja török ledöfne utána.

Ó, hogy rohannék kipirulva, szótlan,
alélt szívemmel forró partokon.
Lerongyolódna görbe kardtokom
és meghalnék egy keserű bozótban.

Ó Afrika, halál viaszkenőcse!
Ó pergő por, ó fekete vadon!
Egy magyar ifjú, alig harmincéves,
eltorzult léttel rólad álmodom.

Fekete nőid fanyar fényü bőrét
szemem egy magyar lányra veti át.
És csókolom a bronzos bőr zamatját
s a messzibbnél is messzibb lányt: Meát.

Vers Trouville-ba

E versemet ajánlom egy leánynak,
ki gazdag és Trouville-ba megy nyaralni!
Fekete ő, e nő s előkelő
és csókot még csak félszájjal tud adni.
Tegye e verset vánkosa alá,
trouville-i fényes, drága szállodában;
álmodjon rajta szépet és sokat
egy ritterről, ki hozzá hű marad.

E versemet ajánlom egy leánynak:
Ellának hívják és selyembe jár.
És délelőtt, míg sziporkáz a korzó,
a kis fehér szerb templom előtt vár.
És sír a keble, szűz keble utánam
és úgy reszket a hangja, úgy zokog.
De aztán büszkén, boldogan nevet:
nyaralni megyünk; Trouville-ba megyek.

E versemet ajánlom egy leánynak:
ki olvasott egypár Marlitt-regényt,
ebéd után, a fülledt kis szalonban:
hova az anyja csukta be szegényt.
És délután a kávé mellett ülve,
néha tán egy tárcát is olvasott
és Ady nevét már könyv nélkül tudja.
S ezenkívül... Trouville-ba viszi útja...

E versemet én tinektek ajánlom:
gazdag leányok, tiszta úri nők!
Egy harmincéves és züllött poéta
küldi, mert mindig bántottátok őt.
Kis házban lakik, olcsó kis szobában,
sok női arckép lóg ott a falán. . .
Sok lány: mind drága s bárhogY keresem –
Trouville-ban nem volt egy se, sohasem.

Mea: századszor

Friss parfümöt cseppentek ma szivemre
s eldörzsölöm rajt' félve, finoman,
multak ködéből való ez az illat,
még, kifogyóban, néhány cseppje van.
Mindég gáláns és szép akartam lenni,
pazarlóan szórtam én: mindég heves...
Igy ömlött el szerelmünk elixirje,
s – mely téged hív – ma századik e vers!

Hivom tanunak szavaim szitáját,
e színehagyott holmit: agyamat.
Ó, hányszor simogattam két kezemmel,
ó, hányszor kért: másoknak hagyjalak!
Hivom tanunak tollaim acélját,
mind téged zengtek, kérve, hogy szeress. –
Egy uj sikoly, egy uj parfümcsepp... Semmi...
Csak én tudom, hogy századik e vers.

Mea: századszor veszlek a szivemre,
beteg rímekre bízva magamat.
Mint rossz hajóját a tenger kalóza,
a szélre bízva, mely mohón dagad.
S e zordon stílű, kicsiny irodalmat
átkod kigyóbőrébe kötöm én;
hadd sziszegjen lányságod rózsaszínjén,
mint lengek egy halálos ködön én.

Friss parfümöt csöppentettem szivemre
és lásd: hogy szállt föl e fekete gőz,
multak ködéből, illatos flaconból,
amelyben hervad tavasz, nyár és ősz.
És lásd: szivem falának tapétáit
fölszaggatá e keserű dalom. . .
Lapozz, lapozz e versekben szelíden:
a koporsóm ring minden oldalon.

Első tavaszi este

Veszek egy szásrétü fekete köpenyt,
alája furcsa bíborszín ruhát;
föléje fekete kalpagot, puhát.

Mérföldes léptekkel áthaladok
a bánatos homályú körutakon
s szép elhervadt szeretőm kikutatom.

Benézek egy vendéglő ablakain:
ott ül egy menyasszony, fehér: bánatos
és fátyol a lába alatt. Rátapos.

A sarkon a cirkusz. A ponyvályukon
fél szemmel benézek: üres a porond.
Csak szörnyü sötétben vonít a bolond.

A templom, a templom! Betérek oda:
a szentély előtt a halál muzsikál
s kirothadt szemében egy orgonaszál.

A templom mögött kis drogéria áll...
Itt van volt szeretőm! Egy tükörbe kacag,
parfőmöt locsol s száll az orgonaszag.

Meglát, kirepül a nagy ablakon át.
Szétrántom eléje setét köpenyem,
a ligetbe viszem ki és megölelem.

Így lettem harmincéves

Az alkón még homályos. A szekrény fölött
egy Holbein-metszeten egy váll, egy nyak
kevélykedően kiviláglik.

A kerek asztalon a fölborzolt cylinder,
fehér nyakkendő meg egy bús kabát –
így mentem tegnap a körúton át,

egy büszketestű, telt fekete nővel,
ki csattos cipőt hord és nagy selyemköpenyt.
És már ezeret csókolt, de engem nem ölelt.

Sűrű homályban áll a nagy diófaágy.
Ó, milyen bánatosak a setét reggelek!
És setét este lesz, mikorra felkelek.

És kérdezem majd: mit jelent a nap?...
És felelem: így lettem harmincéves.
És hív egy fekete selyemköpeny:
a fekete selyemköpenyű nő, az édes.

Selyemköpeny

Selyemköpeny, fekete felleg
fehér dombok felett!
Selyemköpeny, fekete szél! . . .
Valaki így beszél.

Selyemköpeny, hűs jégzilánk
forró tenger felett!
Ma ismét visszatérsz nekem?
Ezt kérdem félszegen.

És a körúton ballagok,
hol perg a selymes tánc.
És ömlenek az illatok.
S én sápadt reményt ringatok:

Ó, hogy köszöntenék reá,
levenném barna kalapom;
s aranykarcsattos karjain
hogyan siklanának ajkaim . . .

Nagymessziről már idezeng
a zöld folyam, a Duna-víz.
Ó, vízfodor, csipkeremek!
Ó, karcsú kis propellerek!

És Budapest, te cifra, szép,
te forró, éhes Budapest!
Kevély vagy, mint egy cinterem,
hol élet nem, csak szín terem.

Tíz éve már, hogy itt vagyok,
hogy szellőidben evezek:
most egy vitorlát adj nekem!
A selyemköpenyt hagyd nekem!

Színházban

Langyos közelben, áldott puhaságban,
itt terülsz el leányan, haloványan:
te legtitkosabb, titkom, drága vágyam.

A félsötétben elsüppedve nem látsz.
Nyakad hevéen ül egy vékony aranylánc,
mint selyemgyíkon villogó pazar ránc.

Fodros fejed libeg a lanyha fényben,
mint vad szeszély egy szende költeményben.
Ruhád redői égnek a setétben.

Az orkeszterben egy vad-dal vonaglik.
Szájad kinyíl, vállad meg-megvonaglik,
véred eleven gőze felmorajlik.

Egy lány színész egy röpke nőre pillant...
Most, most a szemed szenvedőn megvillant...
A függöny hull – fölsrófolták a villanyt.

Az arcod ég. Kis kezed bústudatlan
ott babrál még a csipkeforgatagban. –
Egy kéjes perc – és rám nézel nyugodtan.

Mindég gyűlöltem én...

Mindég gyűlöltem én a boldog nőket,
kik fogsorukban hordják a mosolyt;
kiket a síma szavak illatával
az unalom parfümjé meglocsolt.
Tőlük távol van a könny tartománya
s a fénylő ciprus vélük nem rokon.
Mi nem nevetünk se földön, sem égben:
Csak légy szomorú édes feleségem!...

Te sokat sírtál már s mind énmiattam,
a szádon sokszor görbült már nevem.
A végzetesség ropogatja szívünk:
én veled megyek és te jössz velem.
És sokszor fáj, hogy nincs okod mosolyra
s hogy mégse sírsz, ó ez be sokszor fáj!
S mégis: legszebb a csend a setétségben –
csak légy szomorú édes feleségem!...

A vidámság a lenge lelkek fénye;
a mi életünk nehéz, fénytelen.
Egymásnak árnyát látjuk a sötétben –
s ki sötétben van, félni kénytelen...
...Ha nem lennénk egymásnak jója, rosszja –
két lomb, amely egymásra nőtt a fán:
nevetnénk tán e földi ferdeségen...
Csak légy szomorú édes feleségem!

A lelked tiszta udvarában...

A lelked tiszta udvarában állok
és be-benézek a fehér szobákba.
A napnak fénye ragyog a kilincsen
és sugarat szór sok nehéz brokátra.

Csöndbe szűrődő zongoraszót hallok –
a billentyűkön gyenge kezek futnak.
S a hátam megett egy nehéz szekér megy,
sötét porában még sötétebb útnak.

Egy torzonborz öreg ül a szekéren:
a mély idő! Az udvarba néz lopva...
...Virágokat rántok ki a szivemből
és odadobom a te ablakodba.

Ne mondjatok felőle semmi rosszat...

Ne mondjatok felőle semmi rosszat!
Ne mutassátok ujjal uccahosszat!
A csillag volt, ki fölszállt s lefutott.

Lám, hozzám volt csak rossz és én csak szánom;
még most is ott van jajjal merev számon.
Szegény – csillogott, ameddig tudott.

Hozzám ne jöjjön senki fia, lánya,
hogy könnyek közt, vagy kacagva találta. –
Nem sírhat értem s nem nevetet rám...

Amelyikőnk majd előbb megy halálba,
a másikat az csöndesen megvárja
s terít néki az egek asztalán.

Nem igaz halott az...

Nem igaz halott az, aki föltámad.
Egy sóhajtást még küldök teutánad!

Zokogva szállok ki a csöndes, sárga,
mulandó ősznek hervadó tavára.

S vitorláját a sárga leveleknek
megduzzasztom a fényével nevednek.

Az éjji csönddel játszik a tó fodra.
Egy felleg száll le drága alakodra.

S a mélabúsan fénylő holdvilágnál
a mélybe hull az égből egy virágszál...

...Az emléked, az megmarad, te kedves!
Tanúm a két szemem, mely mindig nedves;

hűs hajnalon és langyos este, későn. –
Aranypor csillog az elfáradt vésőn...

Amennyi kint...

Amennyi kint mi átszenvedtünk, ketten...
Ó édesem, nézd, milyen gyöngé lettem!

Amennyi átkot már egymásnak küldtünk,
míg ily halálosan összekerültünk!

Ó mennyi rosszat tud az ember hinni,
ha méz helyett könnyet kell néki inni!

Ó mennyi rosszat, sok feketeséget;
kormos liliumról gonosz meséket.

S hogy lép az átok ki a hetyke szájon,
hogy kedvesünk szívére sujtva, szálljon.

És várjuk, hogy az alázatba esve,
szétnyílt szívét elküldi majd egy estve.

Ó esték, esték, szörnyű, szörnyű esték!
A sötétségtek nincs leírni festék.

És nincsen száj, amely azt eldalolja,
hogy' búg a szív, sötét sarokba dobva.

És nincs a toll, amely leírni tudná,
hogy' lesz a szív szolgábul újra úrrá.

És büszke úrból mint lesz újra szolga,
ki dudorászva jár, mert jól megy dolga...

A mi szerelmünk éltető betegség.
Földnek forgása, égi végzetesség.

Ki nőért...

Ki nőért sokat könnyezett,
annak az útja fölvezet

a hegytetőre magasan,
hol szikla csillog, havasan.

A havas sziklára leül
s hallgatja: a szél hogy füttyül

a forró világok felett.
S az ajkán nincs már felelet.

S a nagy magasban nem hiszi,
hogyan sorsa égbe felviszi.

Megszűnt a magas meg a mély;
álommá lett a szenvedély.

Ott nincs a rossz már s nincs a jó;
a szív se mélyen sóhajtó.

Csak nap van, amely leszalad
néha a legszebb perc alatt.

És perc és óra, hó és év;
és mind egy név! Egy drága név...

Vegyek néked új jegygyűrűt?

Vegyek néked új jegygyűrűt?
A régi már kopott lehet.
Hol vettem: az aranyműves
rútul becsapott engemet.

Vigan dörzsölte a kezét
s azt mondta: olcsón adja el.
Pedig, ki olcsó jegygyűrűt
veszen, nem olcsón hagyja el.

Fehér lábaid...

Fehér lábaid merre visznek téged?
Mondd meg nekik, hogy minden nyomuk éget.
Mondd meg nekik, hogy úgy szerettem volna
Utánuk járni én a boldog porba.
Mondd meg nekik, hogy csöndbe, lassan járok.
S ha útba esik egy-egy sötét árok:
Én beléfekszem, hogy te könnyen, futva
mehess a boldog, veszélytelen útra.

Szivekbe szentelt szégyen...

Szivekbe szentelt szégyen: Szerelem,
be sokat irtam s gondolkodtam rólad,
mig így leróttam szerelmi adómat.

Kivül még ifju, bent pudvás vagyok.
Még jól megnéznék azok, akik látnak;
még tetszem néhány nőnek, pár barátnak.

Még mosolyognak, hogyha bús vagyok.
Még gondolják, hogy virágokra szálllok
s hogy párnám még az erdőszéli árok,

hova magammal viszem csókomat,
amely gondtalan ajkak martaléka;
s hogy reménytelen egy-egy lázam néha.

Pedig virágot én már nem szedek.
S a méz begyűjtve áll a kamarába
és nyitva vár az ajtó mindkét szárnya.

Az árokszélre már le nem ülök.
Sok csalán van ott és sok lehullt csillag
s a közel temetőből sok bús illat.

Itthon vagyok kenyéren s vizen én!
S papírra vetve egy-egy mondatot
a virágoknak friss vizet adok.

Anizia...

Anizia! szolgád leszek s felejtelek.
Ez jó neked.

Ha látogatód érkezik s szomjas reád:
hozok teát.

Remegni fog kezemben a kis szerviett,
amely tied.

Még keztyűvel, véletlen sem érintelek.
Most már minek!

Benézek majd (s így minden csókodat tudom)
a kulcslukon.

Nem mondom azt, hogy össze nem szorul kezem...
...zsebre teszem.

Te gyönyörű! – De, aki szolga, szolga az!
S a dolga az,

hogy kivasalva jól legyen szivén a frakk.
Ó, ennyi csak.

Leszek – mint első csók előtt – alázatos. –
...Gyalázatos!...

Ma reggel...

Ma reggel korán ébredtem fel
s kikergettem az arcodat szememből.

Aztán az uccán végigvándoroltam
s szemem újra kívánta arcodat.

A sétapálcám ezüstgombja fénylett:
megláttam benne, milyen rút vagyok.

Szomorú volt gondolnom szép szemedre,
amelyben mindég megszépültem én.

Két szem nevelt. Két szemre voltam bízva.
S egy nap nem néztél rám Anizia!

Mért nem vertél meg inkább két szemeddel!
Most sétapálcám nem verné szívem...

Megcsalják azt...

Megcsalják azt, ki nem tud csálni.
Egy kicsit néha meg kell halni.
Mi ehető volt, mind felenni.
Feledni és feledve lenni.

És hetednapra, hetedévre
föleszmélni egy hangra, névre.
A mély földből kikászolódni
s újra a földön hánykolódni.

Az életet számítani mától.
És megkérdezni fűtől, fától,
hogy mitől zöld, hogy mitől lombos?
És a halál mért oly bolondos?

És megsiratni, mint egy szentet,
a szívbe ólmozott szerelmet.
A hölgyé lett leányra lesni
és ha nem jó, kétségbeesni.

Mert nem jó már. Ő elment, elment.
Itt hagyta nekünk a szerelmet.
Itt hagyott mindent, álmodásnak.
Csak magát, magát adta másnak.

Nem vagy enyém...

Nem vagy enyém, tehát nem élsz.
Nem élsz. Így hát én nem remélek.
Te élettelen' is remélsz.
Én tiéd vagyok s mégsem élek.

Ha élnék, sírnék néhanap.
S ha élnél, sokszor kinevetnél.
Fejem fölött leszáll a nap;
a tiéd fölött újra felkél.

Hűség

Az ételedhez én adtam a sót,
az italodhoz én adtam a szomjat;
az estjeidhez olyan altatót,
amely a mákony ízével dacolhat.

Hangod szárnyára én adtam a szót
s a némaságod én adtam a kéjben.
Én adtam a hazugságot s valót;
az éjt a napban s a napot az éjben.

Bocsáss meg nékem . . . nem bírom tovább!
Cipeld magad ruhád setét uszályát.
A hintó eltaposta bús lovát,
mely hűen vitte hideg éccakán át.

A büszkeség...

A büszkeség bennem oly nagyra nőtt,
mint volt alázkodásom azelőtt.

Ne gondold ó, hogy mig ezt leirom,
az arcod látom én a papíron.

Valóban büszke lettem és szabad!
Elvezényeltem arcod és szavad

a zord emlékek táborába én,
hol nincsen tiszt, csak néma közlegény.

Emlék vagy. Az. Elmultál. Ez maradt!
Örökzöld, melyen virág nem fakad,

de zöld a zöldje – s még sincsen remény;
a gránit, melyre fölfut, oly kemény.

Benéz az ég ott, ahol nincs tető.
A bezárt szív, az jó feledtető.

Az utak görbék, a sír egyenes.
Szerettelek s szeretlek. S most neved!

A költő voltam...

A költő voltam, ki megénekelt.
Kit minden kurta perced érdekelt.

A költő voltam, aki reszketett
s érted hús vermekbe ereszkedett.

A költő voltam, ki a napba néz,
míg teste vészes tengerhabba vész.

A költő voltam, aki szeretett
s ki el nem hitte, hogy nem szereted.

Szalagok

Fehér és piros szalagok,
én utánatok szaladok;

A szélben tetszik ez nekem,
hogyan lengtek a lánykebleken.

A fehér int: vigyázz, vigyázz!
A piros int: szeretni gyász!

Felénk nyulni nem merek,
csak így szaladni szeretek...

Fehér és piros szalagok,
én mind lassabban szaladok.

Szomorún lengtek ti felém
a menyasszonyok kebelén.

Agyó fehér, agyó piros,
énnekem mindegyik tilos.

A temetőbe szaladok,
hol feketék a szalagok...

Őszi regény

...Nem fáj neked szived' egésznek tudni?
Mikor az enyém már vérig kopott!
Nem fáj szép selyemernyődet kinyitni?
Mikor fejemen jégeső kopog!

Nem fáj a keztyü illatos kezednek?
Mikor tudod, hogy búsul az enyém!...
Nem fáj az íze könnyü élvezetnek?
Mikor tudod, hogy magam vagyok én!...

Nem fáj a szó, mely elhangzik a szádon?
Mikor tudod, hogy kiáltok feléd!...
Nem fáj: evezned ünnepi naszádon?
Mikor már nem borulhatok eléd!...

Nem fáj néked szerelmem sok virága?
Mely ott hervadoz hús bőröd alatt...
Nem fáj neked a bőség?... mondd, te drága!
Mikor tudod, hogy semmim se maradt...

...Nőnek születted s lett belőled asszony!
Én tettem ezt... karomba fogtalak. –
De nem volt csók, mely mellettem marasszon,
elhívtak téged csábítóbb falak!

És lehet ősz, vagy lehet nyár... Az utak
bezárultak az elmenő megett.
Magaddal is örökre szakítottál,
mikor el tudtál hagyni engemet!...

Mindég egy nappal messzebb tőle

Karomra könnyü fátlat ki akaszt
az esti pongyolába bújt ligetben?
Ki vonszol be a vendéglőkapun
s ki csókol meg titokban, enyhítetten?

Ki duzzog majd, míg könny tolul szemébe?
És míg a ligetből hazamegyünk,
kinek fogom – egy bárányfelhőt nézve –
hazudni, hogy még lesz aranyhegyünk? . . .

Nincs senkim, aki szeressen-gyülöljön.
S a város renyhe holdja, hogyha följön,
kevés ezüstpénzemnek búval int:

a fele jó lesz olcsó diadalra,
a másik fele kergető italra. –
. . .Egy nappal tőle messzebbre megint!

Ajánlás

Ajánlom néked őt, a hányatottat,
ki mindig zord, sötét ruhákba jár.
Kit nem világít meg a lámpaernyő,
és nem röpít a féderes batár.

Ki gyorsan ég a dermesztő hidegben,
mint ritka fényű, titkos, drága szén.
Ki melléje ül, megreszket a szíve
s szent harmónia ömlik el kezén.

Leány: ajánlom néked őt, a ritka
száz évben egyszer fénylő csillagot!
Magányosság az életének titka
s szűz virágokból sajtolt illatok.

A kurta pályán elsikló, uszályos
hús fényessége már sokat ölelt...
A te zenédet hallotta egy este
és megsuhogva feléd utra kelt.

Ajánlom néked őt, az átkozottat,
akit magamban hordok zordonan!
Nehéz tenger, meggörnyedek alatta:
szivemből él s a lábamon rohan.

Feléd tekintget szemem ablakából
és szivemből kiránt minden erőt...
Én csak az árnyék vagyok útja szélén...
De ő a fény... Ajánlom néked őt...

Komor kocsis

Az ucca hosszu s olyan széles:
találkoznunk már nem veszélyes.

A vágy s az átok mind betellett;
elférünk békén egymás mellett.

Igy járunk csöndbe, mint az álom.
És közöttünk, aranybatáron,

virágosan, fölplántlikázva
a drága Emlék jön, vigyázva.

Komor kocsis ül fönn, a bakján;
kezében ostor, fütty az ajkán.

S az ostorával fenyegetve,
a rég holt multba fut sietve.

Az ereszen...

Az ereszen az eső lecsorog.
Ezek hozzád az utolsó sorok.

Nem vettem búcsut és nem is veszek.
Én ezután is a tiéd leszek.

Csak légy te másé. Menj szép utakon.
Sok jót kívánok minden utadon.

Süssön le rád a hold s a sárga nap,
s a csillagok fejedre szálljanak.

S vigasztalanság korhadt küszöbén
úgy tudj megállni, ahogy tudtam én.

Gyászfátylaid a szél ne tépje meg.
S hordjon a föld, ha lábad már remeg.

Az ég a földnél távolabbra fut.
És ki a földbe, ki az égbe jut.

Mene tekel u farzin!...

A férfilélek mérlegén
reszketve már nem mérlek én!

Már nincs mit mérnem... Ami volt,
ma már tudom, hogy talmi volt!

Repülni mentem el veled:
s rám borítád a felleget.

Megmutattam a csend honát:
s te hurcoltál rossz hídon át.

Elaltattalak... S alva is
hazug volt ajkad, rossz, hamis!

Nincsen szemed: felnézni rám!
nem vagy szeretőm, sem arám.

Sem testvérem, sem ellenem:
egy nő, ki nem jöhetsz velem!...

... Megmértelek – és láttalak
és könnyűnek találtalak!

Évfordulóra

I

Melled virágját siratom
ez ólmos, esős délutánon,
mely selymeiből kihajol,
de nem búsul már énutánam.

Nyakadnak madárpelyheít,
csuklódnak bánatos melegjét,
a tovatűntet siratom:
szavaid édes, boldog enyhét.

Hogy hull az eső! . . . Siratom
az életem, a sose-voltat.
A könny szememből kihajol,
s üdvözli szívemet, a holtat.

2

Virággal vert meg a tavasz.
Ostorba font fehér virággal.
Már nem békélek meg soha
a tavasszal és e világgal.

Virágos földön estem el.
Számat virág elnémitotta.

Az illatukba fúltam én
és lelkendezve hűs jajukba.
A csókjuk életet adott,
és beléhaltam illatukba.

A szívem jóságát felélted, édesem,
és nem maradt nékem meg semmi.
Most rossz ember vagyok, ki nem akar
és nem is tud már soha jókat tenni.

Az ujjaimból kicsurgott a vér
– mert régen nem szoritottad – utánad.
Többé nem fogok senkivel kezet;
kezem keresztre verte föl a bánat.

A szavamból kiégett a parázs;
csak addig lángolt, amíg te szítottad.
Neved nem táncol már a nyelvemen:
agyam mélyébe visszataszítottad.

A Nyitott könyv-ből

NAGYVÁRAD

Ó Várad! város! városa szívemnek:
hírnévben, csókban első állomás!
Garasos vinkók, első részegségek!
Kis csapszékekben feslett áldomás!
Kiadóhivatali szép kisasszony,
ki pénzre, csókra nyújt előleget...
A költő ezért sokszor kísérette
hazafelé a Körös-híd felett.
És a kisasszony megkérdezte olykor:
– Mondja, magának nincsen senkije?...
– Imádom *magam!*... – szóltam, – de szerelmes
ezenkívül nem vagyok senkibe!
Ó, hogy' kacagott erre a kisasszony,
a kacaja elszállt a víz színén.
A kapu alatt összenéztünk percre;
én, a csapongó – ő, a kis szirén.
És másnap este a haragost adta,
mily kedves is volt s milyen büszke én!
Magát már hazakísérni se hagyta;
én kalapom levettem könnyedén.
S egy óra múlva – ablakánál álltam
és megcsókoltam kinyújtott kezét;
s az uccalámpa megmutatta nékem
már öregedő, fonnyadó fejét...
S mikor – sokára – nagyszerelmes lettem
(mert belém néztek gyöngéd lányszemek),
hozzászaladtam, ő volt a legelső,
akinek elmondtam, hogy szeretek...

Ki ült már benn, leragadt, lázas nyelvvel
 a Bodegába lent Nagyváradon?
 Hol vidéki est hangulata szárnyal
 és megtelepszik sötét válladon.
 S mint bűgő gerlicemadár, meleggel
 színig megtölti szived s poharad;
 s a karcsu óra sárga nehezekén
 s a két mutatón az idő szalad.
 Fehér kötőben jó a bodegásné,
 ki száz év óta minden éjjelen
 elmondja néked, hogy sehol a földön
 nincs, mint önála, olyan kényelem;
 hogy olyan bort, mit ő ád, még a püspök
 sem ihatik *(ha nincsen nékie)*
 s vastag szivarbul fujja rád a füstöt,
 mert hát néki is csak kell élnie.
 És elmondja, hogy vásárolt az őszön
 száz hektót, olcsón ezért adja ő.
 S ahány írócska az ő borán kezdi,
 az mind Pestre jut és mind nagyra nő.
 És elmondja, hogy fiatal volt ő is
 és kurizáltak néki doktorok.
 De – megöregszik a legifjabb nő is...
 s öregem nem jók már, csak a borok.
 És megdicséri a hajad bodorját
 s hogy mily jól áll a mellen a zsakett...
 ...S eközben új pohárral s új mosollyal
 jó Böske lány és a szőke Zsanett:
 e két leányzó az üzlet alapja,
 a keblükön ákácillat terem;
 szagos szappan az életük virága,
 szívükbe gyorsan kész a kegyelem.
 Ahány pohár, ahány éjjeli vendég:
 álmukban annyi a szép vőlegény.

A jegyzőt, bankárt, pincért: mind' szerették,
tetszettek nekik; ámde főleg én.
S ha cigarettát vásároltam tőlük,
ráírták lopva kedves nevüket –
Ó, mért oly önhitt a szív, amig ifjú,
mért oly könyörtelen és oly süket?...
A színésznőket, ó, hogy' irigyelték
s hogy' kritizálták őket. – Szembe, épp
ott volt a színház lépcsős bejárója
s tolongott színház után ki a nép.
Ilyenkor sikítva, hangos robajjal
rohant az ajtón ki a két leány.
A vidéki szép esték lanyhasága
örök szerelmet csókolt énreám!

SZÍNHÁZ

A színház is – ó, régi szép szerelmem –,
lent a vidéken, szebb a pestinél.
Nincs ünnepélyesebb szín- s hangulatban,
forró vidéki színház-estinél.
Nyurga diákok a hátsó sorokban,
magas gallérban s színes, feltűnő
nyakravalókkal, feszengőn figyelve,
hogy jó be a sok, könnyű léptű nő.
A titkos intés nagy piros kezükben
elrejtve, szívük parfőmben libeg;
fantáziájuk női bájra szomjas,
szemükbe fény, az ajkukon rimek.
Sóvár szemükkel nézik ők a döllyfős,
szigorú ifjú színikritikust,
ki szabadon járhat az öltözőbe
és nem magol fizikát, Tacitust;
kit biztosan imádnak a színésznők:

a kis drámai szende, akinek
picinyke mellén cseresznyevirág van
s a korzón mindég oly fagyos, rideg;
s az őzikével rokon primadonna,
kinek térde egyszer kiragyogott. . .
Ó nincs is más nő kerek e világon,
mint a színésznő! vagy egy szép kokott! . . .
Ezt képzelik a szini kritikusról,
ki talpig lázban a helyén feszeng;
mert egy meleg hang még a délutánból
olvadtan, szentül a fülébe cseng.
A kurtinának bordó bársonyára
ő nem kíváncsi és a nőkre sem;
majd jobbra, majd meg balfelé tekintget,
egy lány szemét keresve csendesén;
ki ott lakott a Bémer térnek alján
s az ablaka mindég oly vak, setét.
S a költőnek (mert semmi mást nem adhat)
leküldi sóvárgó lehelletét.
Ki egyszerű ruhákba jár az uccán
és egyszerű szívével andalog
a nyári estben a kis poétáról;
és olyan akkor, mint az angyalok. . .

S a déli vonat, ha vasárnaponként
a bő pesti lapokat hozza meg,
van bennük bizton egy vers őhozzája,
melyben a költő feléje remeg;
a „Független Magyarország” s a cukros
családi ostya, a vén „Uj Idők”;
mind egy-egy zászló, mely feléje lebben
és glóriába illesztgeti őt.
És ő csak szenved a vad poétáért,
ki zsebre dugott kézzel lépdegél;
hatvan forintból lakkcipőbe sétál,
iszik, kocsizgat, de azért megél.

És a leányt, kit a szívébe préselt,
az anyja, bátyja, mind, mind megvetik –
de ők azért egymás felé titokban
a remény kis zászlóit lengetik.
És mert tilos a korzón látni egymást,
s vizitbe hívni költőt nem lehet:
dobogó szívvel találkoznak este
a sikátorban, a Körös megett;
ahol setétben zúg a szél a fákon
és döglött macskát hord magán az ár.
S az őszi alkony nyírfafuvoláján
az égre sír a váradi határ.
Mit tudják ezt a vidéki színészek,
kiknek szívét a masztiksz önti el!
Akiknek földi életük folyását
egy operettária dönti el!
Kik jól emésztő gyomorral kiáltják
az élet szent indulatszavait.
És megmosolyogják a déli pálmát,
mit az élet sodra északra vitt!
Kik hercegek és kurtizánok sleppjét
szómorzsákban kirántva, élvezik;
és isszák rá a krokodilkönny cseppjét
s a maguk könnyét sosem érzik!
S az ifjú kritikus, ki őket nézi
és látja izzadt gesztusaikat,
magánál is jobban sajnálja őket
és kritikát – a szedővel irat.
Mit tudják ők, hogy mit érez a költő,
mikor, tapsolván, egy páholyba néz,
honnan az égő-sötéten keresztül
szívére nyugtatón ráfoly a méz. . .
S színház után az Emke-kávéházban
szivarfüst mögül lesni két szemet;
míg a cigány egy keringőt fűrészel,
mitől kigyúl az olcsó képzelet. . .

EGY SZŐKE

És meddőségben telt el néhány hónap;
hogymiből élt a költő: nem tudom.
Hátat fordíta minden rossznak, jónak,
a balsors olajával kent uton.
Egy apró kabarészinésznő szőke
haját csavarta ujjai köré –
s a magányosság öröknek szánt mécsét
alvajárási kezekkel széttöré.
Igénytelen kis nő volt, szája szélén
egy melankolikus fanyar vonás.
A költő szeme megakadt szegénykén,
mert ez a költőknél is így szokás.
Éjfélkor a művészet csarnokában
volt mindennap ez apró nőszemély.
S hogy a költőnek tiszta inge legyen,
inget mosott hajnalig ő szegény.
És kora reggel próbára rohant el,
majd ruhát varrt és szerepet tanult;
a nyugalom szent virága fakadt ki
és béke lengett ott, ahova nyúlt.
Nem ettek néha hónapokon által,
nem láttam sose nőt, oly légiest!
Már úgy ragyogott s úgy szállott libegve,
akár egy tiszta fényű égitest.
És hogy nem volt mit enni, válni kellett,
mert tőszomszédok a szív s a gyomor.
S a szív, ha bármily tele van, nem adhat
belőle a gyomornak. . . S ez nyomor!
És ellenére a régi szokásnak,
hogy szétmentek: egyetlen könny se hullt.
Az emlék gödrén sírt szeliden ástak –
abban virágzik most a szőke mult.

MARGIT

S hogy elfáradt a zengő sóhajokba,
a szerelembe fúrta a fejét.
Romantikusa volt a szerelemnek,
mely megtagadta tőle hűs tejét...
A magányosság könnyáztatta árkát
ő otthagya, hogy eljöve a lány,
ki Madonna s kit Margitnak neveznek
s ki ott jár most a költő oldalán.
És felesége, anyja és szerelme
s az ő szemével néz most messzire.
És azóta, hogy őtet megtalálta,
már nem gondol ő lelke vesztire.
S ha megkínozza néhanap a munka,
avagy a múlt, mely rémes volt, setét:
Margitra néz, lehajol a kezére
s a béke könnyje futja be szemét...
Ó, áldott asszony, aki lelke fáradt
virágait könnyeddel öntözöd:
légy áldott te, százszor, ezerszer áldott!
a földön járó asszonyok között.
Karod ne vedd ki elfáradt karomból,
szived szivemről soha le ne vedd!
A csókod épít, egy rossz szavad rombol –
Ki tudja: hova szárnyalok veled...
Talán ama szentelt dimenziókba,
ahol a név, a hír örökre él! –
S mint egy tőn pattant két egyforma rózsza,
egymásra hajlunk, majd ha jó a tél...
...Az uccákon, ha tovamegyek néha,
úgy mondom neved, mint a kisgyerek,
kinek szájába cukor ize olvad,
amellyel játszik, s boldog-réveteg;
és ha sötét van és már minden alszik,
lelkem olaján fölgyullad neved!

Amíg te itt vagy, addig mindenem van,
csak addig lágy a kenyér s kerevet...
Galambkirálynő! Lelkem lelke! Tűrő!
Örök szerelmem, jer végig velem
az életen, mely elcikázva tűnő;
a te karodban hűljön ki fejem!...

Regényfordítás

MAUPASSANT

A papíromon rengő, buja mondatok
szaladnak erre, arra.

S a papíron át a tekintetem
ráhull egy mezítelen női karra,

mely valahol, a messzi távlaton
ott kígyózik egy szép fiú nyakában.
És hallom, ahogy pattog a parázs
egy rue de Lorette-beli kis szobában.

Csak írni, írni! Pénzt kapsz érte majd!
Magyarra fordítani a szerelmet!
A könnyű csipkét, mousselint, ölelést,
amelyre gyengéd szép szavak felelnek...

és csókot, amely bódít, mint a mák...
S megindul a batár s ők benne ketten. –
Ó, édes csöppnyi párisi rimák
a rue de Lorette-en!

Egy színésznőnek

Keblednek titkos jáspisoszlopában
a művészet szelíd galambja bug.
Egy bársonyos szavadra a kapuk
kipattannak előtted a sugárban.

Tiéd a szó, a grácia, a lejtés
s a könnyek, a szemérmes-rejtezők,
s az elyzeumbéli szent mezők
liliomágján a derűs felejtés. . .

Amíg egy szív szívedhez érne tán,
már messzi lengsz az égnek hajlatán,
mit selymekből kevernek a kulisszák. . .

Virágok mézét a méhek úgy isszák,
miként én gyűjtöm bús éveken át
vállad fehérjét s szavad bársonyát. . .

Mért nem tudok úgy élni!...

Mért nem tudok úgy élni, mint a fecske?
csak szállni, szállni nyomtalan...

Vagy, mint a vidám tavaszi szelecske?
oly könnyen, gondtalan...

Vagy, mint az agg, ki fenn van már a csúcson
s nem néz a nőre?

Vagy – mint a tengerész, akinek minden parton
van egy-két szeretője...

Szerelem

Elloptam egy arcot valahonnan.

Honnan?... Honnan?...

Én már azt nem tudom.

Elindultam vele valamerre.

Merre?... Merre?...

Előre az uton.

Elviszem a szívembe valamедdig.

Meddig?... Meddig?...

Amíg kisüt a hold.

S az égi fénybe megcsudálom:

Álom!... Álom!...

Mint minden, amim volt.

Mért kényszerítesz...

Mért kényszerítesz: vénülő csavargót,
uccákat rónom így, tűzhelytelen!
Hogy életem, mely üdvnek készülődött,
perc- s óragyilkolásra szentelem!
Hogy nincs már semmi jó a napjaimba
s hogy jóra nincs is semminő jogom...
Hogy bukdácsolva fekete mezőkben,
egy szalmaszál se int már, elveszőben!

Mért kényszerítesz önmagam gyűlölnöm,
ki élni, lenni, úgy szerettem én!
Utálva néznem lelkem háborgását
és romló testem a kín peremén!
Kezem szorgos munkáját félredobnom
s agyam szikráit sárral oltanom...
És eltörpülnöm percről percre jobban,
mint sápadt, messzi csillagfény a lombban.

Mért kényszerítesz olyan nők ölére,
akikkel sorsom nem lehet közös!
Akiknek ajka, ha nevem kimondják,
mint téli reggel; zuzmarás, ködös.
Válluk fehérjén kezem lehanyatlik,
gyilkot döfök beléjük kéj helyett...
Mert hozzád sújtó szomorú szerelmem,
miként halálos métely, ég szívemben...

Enyém vagy!

Oly bús és csöndes ez az éj,
kinyújtja karmát a veszély:

megosztott ágyad titka ég
felém, mint fölgyújtott vidék.

És átkozom a vánkosát,
éjem kéjének gyilkosát!

S az illatot, mely folydogál
dús ráncú selyempaplanán.

Nem látod árnyam a falon?
míg vérem vágyát áltatom...

S nem látod fényem szíveden?
míg kín kígyózik szívemen...

Igen: kívánlak tégedet!
A lelkedet, a véredet!

Mindennél többet, ily sokat:
az életed s halálodat!

Élj fellobogva, élj vadul!
Vonagló ajkaimon túl;

vagy halj meg, öljön meg a kín,
messze a másnak karjain!...

...Nincs már segítség! Elveszett
az út, mely tőlem elvezet.

Közelebb jössz nap-nap után
utánam, a bús rab után,

s egy nap kéjembe fojtlak én,
a vágyam acéltömlőcén!

Szén

A kályhából a forró szén bíborlón
arcomba süt a vasrostélyon át:
én is szén voltam, fekete, kemény szén
s most együtt fújjuk a lángok dalát.

Mert égni, égni! mindeneknél szentebb,
a kályha alján, vagy egy nő mögött!
Nem szégyenből pirul a szén, amelyet
egy fázós kéz a tűz közé lökött!

Szén: testvérem, anyagom, ősi testem,
csak melegítsed őt is ma, ez esten,
ma még a hold is olyan biztató...

Adj meleget a testének, amelyre
Krisztusként, vérzőn vagyok odaverve,
s amely fehér és hideg, mint a hó...

A vágy vak éccakáján

A vágy kihűl a józan öntudatban.
De sisteregve forr az öntudatlan,
mely korlátlan úr mindnyájunk felett.

Hiába szúr a kénytelen szűzesség!
A gyatra vérnek az kell, hogy megessék! –
Ezer titkos bűn köt össze veled!

Be jó gyermeknek lenni, kit a pázsit
bujálkodó melege meg nem másít,
csak hátán fekszik és az égre néz.

Be jó néki, mert a földig nem ér el;
felhőkkel játszik, lilával, fehérrel –
Az égből ömlik ajkára a méz.

De mit csináljak vágyó két karommal?
S a mellemmel, a meggyalázott rommal?
mely árva sírként feléd domborul...

Tovább viszem szomorú úti málhám:
szerelmemet, a vágy vak éccakáján,
mely jéglepelként szívemre borul...

A hosszú csók...

A hosszú csók, az gyilkolás,
vájkkalás agyban és belekben.
A perc: a herceg, aki szép,
az óra: hulla a melegben.

Ó mért nem tudják ezt a nők!
És mért kívánnak lehetetlent?
Mért átkozódnak kínban ők
a férfi után, aki elment.

A perc: a függönyszétnyílás –
minek benézni mélyre, ... jobban?...
Oda, hol szennyes párolog
az áporodott, rőt sarokban.

Minek belátni már oda,
amit a vérsetét beárnyalt?
A lélek mért süllyedjen el,
ha testünk már magasra szárnyalt?...

...Ha selymet fogtál, hát örülj;
simítsd meg – siess – és ereszd el!
Az óra altat és megöl,
a perc megszülni és megkeresztel.

A selyem is csak rongy leszzen,
ha összegyűröd, fénye elvész...
Ha mész a nőhöz: szolga légy!
De büszke úr, ha tőle elmész!

És most e vers...

És most e vers, ím neked szóljon!
Mint két szoros kar, rád fonódjon
a rím.

Te rózsás húsu drága párna,
bennem holtan is csak rád várna
a hím.

Szerettelek s most is szeretlek!
S párolgó virágágy: bevetlek
sűrűn,

elfáradt, meddő magjaimmal.
S köti tagjaid tagjaimmal
a bűn.

Mert bűn az, amit mi csinálunk:
a vágy: a vágnak vágya nálunk
csupán.

A vágy már fekszik bennünk holtan,
s meghalunk, egymást kiraboltan,
egymás után...

Hazudj és kábíts!

Hazudj és kábíts! Kell ez nékem.
És néked is.
Már csak a hazugságtól ég a vérem.
És néked is.

Az álom már csak nagynéha vendégem.
És néked is.
És testem romlása a menedékem.
És néked is.

Rohanjunk össze. Kurta vágy a vágyam.
És néked is.
Előbb-utóbb úgyis megöl az ágyam.
És téged is.

Oly piciny vagy...

Oly piciny vagy, a zsebembe beférsz.
a vállamig is alig-alig érsz.

Fejed felett száll a tekintetem.
Reád csak késő-fényem hinthetem.

Ha összemérjük nagynéha magunk,
egymástól mindig el-elmaradunk.

Az ajkam csak a homlokod leli.
S ajkadra csak szívem hull, a teli.

S látod, testünk, mit úgy sajgat a vér,
egy ponton, mégis, mégis összeér...

Szűz Miléva

I

Ki ismeri a novemberi éjjel
s november-éjben szűz lány illatát?
Ki ismeri az álmot, a setétet,
mely éhes férfitesten illan át?

Ki ismeri a csillogó tekintet
hús olajában bíbor vér izét?
Ki ismeri a könnyű női inget,
mely láthatatlan' vágyát hinti szét?

Ki ismeri a csendes szembeszédet,
mikor hangosan szólni nem lehet?
Ki ismeri a buja szendeséget,
a vágy mécsét csukott vásznak megett?

Elmondom néktek: mind e drága kincset
hogyan találtam egy havas napon. –
Csendes betűkből sikoltó szerelmet
hallgassatok néhány fehér lapon!

2

Névét csak halkan mondom néha.
Tinéktek légyen ő Miléva!
Miléva, drága lány!

Miléva! . . . mondjátok velem!
Mert ő a földi szerelem,
s az égi is talán.

Két kar, végzetes, mint a szablya;
mellén a kéjnek tejszinhabja;
selyemhús kis hasán...

És lángra gyújt a gondolat:
simítani e combokat
a férfivágy vasán...

Mint két tejharmat rózsakörte:
térdén felül kis csipke, körbe
s a sima gömbü térd...

Még hímeső nem öntöze
s amelynek párnái közé
még férfitest nem ért!

S két karcsu oszlop hófehéren:
a lábszár... Ó, ha én elérem
még akkor, idején:

kemény nyakam köré fonom
s husába vágom homlokom
és vérig marom én...

S a két kis láb, két csöpp madárka!
Valaki, ó, be sokszor várta,
hogy ajtaján belép...

Miléváé volt mindez, mind!
De mind e vágyat, mind e kint
hadd mondom el elébb!...

November volt. A ködös pesti est,
mint nők sikos fehér nyakán a nyest,
úgy folyt körül a tornyokon.

A villamosok éles sikolyát
a szél lódítá a nagy sikon át
és a budai ormokon.

A vad hideg a szíveket falá,
befútt a nőknek szoknyái alá,
hogyan megborzongtak a csípők.

A szél, a szél, minden titkok ura,
kezébe minden pusztá figura –
a szél, a nagy ripők.

És mentem, mentem a Nagyköruton,
sötét fejemmel, mint egy teuton,
oly éhesen s vadul.

A fogaim közt szomjuság-fulánk.
A nőket néztem: ez itt mily nyulánk
és fürge, mint a nyul.

És milyen telt és élvezet amaz!...
A sok kéjvágyó hős aszfalt-kamasz
mind sorra figyel.

Mert nekik mindegy: legyen női hus!
Az ő szivüknek semmi sem gyanus –
száj kell, csókkal teli!

De nekem megvolt már a fantomom!
Őt énekeltem már a lantomon
s már átfolyt véremen:

Miléva, kihez taszított a vágy!
S a férfilélek ábrándokra vágy' –
Ő kellett énnekem!

Ő kellett nékem, egyedül maga!
Szemének tikkadt fényű csillaga
épp úgy, mint kebele!

Simító keze úgy, mint karjai,
melyek között a vérét hallani!
S testének láz-bele! . . .

Ő kellett nékem jogtalan jogon,
fel-felsikoltó örület-fokon,
e lélek és e test!

És ahogy mentem a Nagyköruton,
sötét fejemmel, mint egy teuton,
őt zugta Budapest . . .

4

Mikor a férfi, akit a vágy megnyergelt,
megindul búsan, lehajtva fejét,
utjába akad minden, ami nem kell
s a szürke öröm ráönti tejét.

Igy voltam én. Számat a vágy kimarta
és egy nőhöz húzott dús ösztönöm . . .
És száz nő is kínálta szomjas száját,
hogy csókjaimmal majd megöntözzöm.

De nincs a férfinak egy atomja,
amely a hűtlenségben kéjt talál!
Amíg a hűség nem köti a testet,
az önsanyargatás oly szép halál!

Miléva teste volt mindég előttem,
vajvonallakkal rajzolt szűzi kép;
és elképzeltem őt az esti csöndben,
mikor ártatlan ágyába belép. . .

És elképzeltem ébren őt, meg alva
meg fekvé is, meg ülve, százszor én.
S a testem örült táncra kényszeríté
a bírhatása, kínok éjjelén.

Ó, hányszor indult el kezem a mélybe,
hol átkozott csatornán forr a vér,
hogy önvelőm korbáccsal ösztönözve,
keressem oda, hova el nem ér. . .

A szörnyű férfibűn pirítá arcom
és izmaimra ólomsúlyt rakott.
És önnön két kezemet meggyülölve –
a vágy másnap új korbácsot kapott.

E korbács ott van minden férfiágban,
kezébe veszi minden férfi azt.
És letagadni: gyávaság, hazugság
a pokolmélyben e halvány vigaszt!

5

Hullott a hó, fehéren állt a város,
mint egy menyasszony, aki megfagyott.
Megfenyegettem vágó két kezemmel
a sok bezárt, függönyös ablakot.

És mint akit a tenger tág mezőjén
egy szemafornek lidércclángja von:
szaladva mentem el egy szürke házig
s felrohantam a lépcsőfokokon.

Ő ottan állt. És várt... Vajjon reám várt?
El nem árulta, csak kezet adott.
S én: vad pióca teste száz nyílásán,
szívig kinyílvá, némán álltam ott.

A kályhában a szén vörösen izzott
és ránk vetette ördögi szemét.
Egy kerevetre ült szendén Miléva
s a hó az ablakon át bezenélt.

Beszélni kezdtünk. Dadogón beszélni,
két testtel forgott a szobameleg.
És képzeletben egymáshoz tapadtak
a formák... a kis pelyhek... az erek...

És képzeletben átestünk a nászon –
Ó, képzelet, te vadszemű pribék!...
...Remegő térddel léptem ki az estbe
s kacagott rajtam a havas vidék...

6

Mi nagyobb kincs: a kényszerű szüzesség,
mely óvja magát, hogy kéjjé szülessék?

Avagy az érett, megnyitott kehely,
hol harmatos minden picinyke hely?...

Ki tudja ezt?... Csak annyit tudhatunk,
amennyi vágy-utat befuthatunk;

amennyi csók a lét fáin kacag. –
Miénk a sejtelem, a szín, a szag:

miénk a torkot fojtó szenvedély,
az alkonypírban kigyulladt kedély;

miénk a test, míg hozzá nem nyulunk,
míg árnyékától megbolondulunk . . .

És azután? . . . Jaj nekünk azután!
Száz jajveszékelés, panasz után

már nem miénk a test, amely köré
tüzet gyújtottunk! Mi vagyunk övé!

S mint télen havas cserjén a kökény,
ugy nő a vágy a nőnk szemöldökén:

fagyos, fanyar parancs, amely alatt
a férfi ólmos rabságban marad.

Még csókol, de a ködhályogon át
már feszítené roggyant derekát. –

De nem lehet. De most már nem lehet!
Mert ravatallá lett a kerevet,

amely fölött a poklok mécse ég!
Ide torkoll' a kezdet és a vég!

Így kezdődünk és így halunk halált!
Boldog, ki nyitott kehelyre talált!

De százszor boldog, ki vágyó szívét
zárt liljom szirmán szakíthatja szét! . . .

7

És minden este odavitt az út.
A zárt kehely mind jobban meglazult.

Gyűjtöttem csókját, mint pénzt a fösvény,
s kinyílt a telt csípők között az ösvény,

ahol kezem remegve, félve járta
vadorzó útját a tilos határba.

Ó, országok országa: női test!
Nincs rajtad út, mely vinne egyenest.

Csak csupa rejtek, csupa kerülő.
És mind egy dús ligetben eltűnő. . .

És csupa völgy, és csupa meredély,
hol siklókon kúszik a szenvedély;

és hol kiszárnyal, hol meg elcsuszik,
és jaj néki', hogyha megalkuszik!

A vér csak körbe tart, míg jó a tőr
és víg sikollyal fölhasad a bőr.

S a rabnak tartott vér felszabadul
a titkos, rejtett csatornák alul.

És könnyön, kéjjen hetykén tipor át,
a napvilágra hozva biborát. . .

8

A gyilkos, aki éles tőrt szorongat
s öldöklő vágyat szíve rejtekén,
álarcot visel még a két kezén is –
Ó, emberek, ily gyilkos voltam én!

Megbújva jártam feszült szomjúságom
zuguccájában félve, remegőn,
hogy vad mohóságomnak ferde fénye
előmlik majd a vágyva vágyott nőn.

Az izmaim, mint hajókötelékek,
az izgalomnak kövér habjain,
a pattanásig járomba szorulva –
testemhez nyomtam feldult karjaim.

És töröm is volt. Tör, amely nememnek
sokszor dicsőség s könnyű diadal,
de sokszor szégyen, melynek bús homályán
e dicsőségbe lelkünk belehal.

E törrel toldva, fénylő hatalomnak,
korlátlan úrnak érezzük magunk.
S vegyétek el e tört – és megbicsaklik
a térdünk s nyomban enged a nyakunk.

9

... Miléva ott ült. Fátylas lázzá bomlott
a folyós árnyú téli alkonyat.
Már akkor pecsét égett szűzi testén,
az ezerráncú dús szövet alatt.

Mint pecsét ég a halálraitélten,
mielőtt bakó érinti nyakát...
Odarántottam a plüss-ottománra –
Sikoltott. És... odaadta magát.

Szegény szegényke! Reszketőn didergett
a csipkedíszes, sima gömbü térd,
melynek párnái közé férfivágnak
fekete körme még sohase fért.

S két karja, éles ívbe', mint a szablya
s a pelyhedző selyemhús kis hasán;
s két drága mellén a kék tejszinhabja –
mind elalélt a vágyam zord vasán.

A szűzi arc torzultan és ziláltan,
a szűzi test, rángatva szégyenén...
Csak a sötét haj bomlott ki dicsően
a boldogság megrablott édenén.

És könnyü, csipkés vásznak összetépve,
mint lobogó, mit ronggyá dúlt a vész...
... Ó, férfiak, tinéktek mit se mond ez!
Tinéktek egy hódítás az egész!

De nékem gyász volt. Gyász, melynek szövetjén
a szerelemnek könnyje szertefolyt.
S magával vitte gyémántját a vágynak,
melyet a vérnek sodra elrabolt.

S mély száalmamból koporsót faragtam,
mert széles törzsű fa a száalom.
S e koporsóba fektettem Milévát
s most temetem és gyenge szám dalol.

És azt dalolja: dédelgesd a vágyad,
de teljesültét meg ne add neki!
Mert, ó, az ember önmagát a vágyban
s a vágyat önmagában szereti!...

Diadém

Megyek, amerre visz az út.
A friss hó, mint fehér pamut,
oly lágy, mint a mesékben.

Én átkozott, így járom át
Pestet, szerelmem városát
a lassú hóesésben.

Az életem már elveszett.
A szürke égi mennyezet
se tudja már, hogy kék volt...

Ma én is már csak azt tudom,
hogy ketten mentünk az uton,
s hogy régen volt az. Rég volt.

Egy ucca nevét dúdolom,
ahol sok kedves bútoron
a kezem nyoma él még...

Az éj hidegje összeráz.
Egy kapu alatt ég a gáz –
ha oda visszamennék!...

Ha visszamennék csendesen
és szólnék: látod, kedvesem,
nincs semmi más, csak hó van...

S egy költő, aki átkozott,
mert rossz szókkal barátkozott;
s most kint sétál a hóban.

És lent a hónap vánkosán,
ellengene egy karcsu szán...
egy csengő, tiszta ének...

Így hullna lassan ránk az éj.
S a sápadt ezüst holdkaréj
hajadba, diadémnek...

Gyáva líra

Vannak dolgok, amikről nem beszélünk,
mert szóba foglalt fényük langy, hamis...
S miket elhallgat még a líra is.

Én sose voltam finom s álszemérmes;
sosem kerestem gyengéd rímeket.
De most, ez egyszer, szólnom nem lehet.

Csak jajgatás és dadogás e vers is,
öreg fogak közt öreges nyögés –
fázós sorokba fojtott dűnnyögés.

Mert szívemben sok kérdeznivalóval,
félek a hangtól, amely áruló,
s gyilokként önfejemre háruló...

Ezért pipámat megtöltöm színültig,
a gyujtót lassan föllobogtatom
és kinézek a nyitott ablakon.

És számolom: egy férfi, kettő, három...
Még járnak itt e sötét avaron...
De látni őket már nem akarom.

És önmagam is szörnyü teher látnom,
e súlyos nyügget meg miért gyaláz
bennünket a csók... láz... fogantatás?...

... Ó, lesik már a lábam közt a lépést!
artériáim hő lélekzetét.
S a vágyaimból ömlő bús zenét...

Keserű számban kis tajtékpipámat,
kapadohányba fúló sok jajom,
s pecsétgyűrűmet szegény ujjamon...

Csak még, ha téged látlak...

A nap már lefelé gurul az égi lankán,
levágta napjaimról, vörös hóhér, az est.
Árnyékok vad seregje bujkál a bokrok alján,
szivem: kínok malomja, a hajnalt már ne lesd!

Nem leszek én már senki, ha peckes is a léptem,
kimérem már előre s tudom, hogy merre visz.
Nem festi arcom színét a szent bizonytalanság,
a vérem lassan koppan, mint ereszről a víz.

Csak még, ha téged látlak: szenvedő barna asszony,
csak még, ha bundád szélét érinti két kezem:
olyankor visszaugrom a régi fénykörökbe
s az életem vonalját pirossal élezem.

Csak még, ha téged látlak s a csillagot szemedben,
mely, mint a biztató jel a messzi tengeren:
vezet a kikötőbe, keblednek szigetére,
hol szomjam drága mézű, szent gyümölcse terem.

Csak még, ha téged látlak, a vágyad bus szemérmét
és tétovázó ajkad, ahol nevem lakik:
olyankor leborulnék anyád s apád elébe,
hogy vérüknek egy cseppje felszállt az agyamig.

Csak még, ha téged látlak . . . Mert én már befejeztem,
magamra nézni én már nagyon is lent vagyok!
Levittek engem mélyre az ördögök a földön
s az égbe nem bocsátnak be még az angyalok.

Féleletű poéta vagyok, mankó a lantom,
amelyen ájult csöndben a lelkem tántorog . . .
. . . Csak még, ha téged látlak s leülhetek temelléd,
mint orgonájuk mellé a buzgó kántorok!

Egy Rodin-akthoz

Mint tengerhabbal szegett lapdarózsa,
mely ringva reng a partnak fövényén:
itt kacérkodsz a költő zord faláról;
ó, mért vagy pusztá rajz? s nem az enyém!
Az arcodon szemérmes dús mosoly van
és méla árny a kéj kies helyén. . .

Lámpám kigyúl és minden este nézlek
tág szemével a vérbe borult észnek.

Néhány vonás a szent művészirónnal,
pár karcolás, néhány völgy, hús halom.
Alatta, mintegy ravatalra dőlve,
borzas fejem az íróasztalon.
És elvesztem a tért és az időket
és elnémul a gyatra percmalom. . .

Míg béna kézzel lent, a képnek alján
tapogatok a lábnak kéjvonalján.

Itt kis cipőcske volna, szép, kivágott,
kecses kis orr, everlasztin-betét.
Megbolondítná a bolond világot
és vért kavarna, úgy, mint a tiéd.
Opálbokák fölött selyemszegéllyel –
az orkeszterből szállna egy minét. . .

. . . De meztelen, mint angyalok az égben,
vagy kis virág a széles mindenségben.

Feljebb harisnya simulna a bőrhöz,
selyem pókháló, könnyű, mint a hab.
Mint a tiéd, a vér illatszerével
locsolva enyhén; s vérnél pirosabb
ott fent a térdnek gömbölyű oválján
az atlaszkötő: műremek-darab...

Min szép kezed pirulva igazítgat...

...De meztelen... Fantáziát nem szíthat...

Be ártatlan a két tejfényű oszlop:
a két comb, a test alsó kapuja!
Fehér selyemből lenne rajta holmi,
melyen átfénylik a bőr, a buja.
S körös-körül a csipke, patyolatszín,
mint nyári kertben álmodó tuja...

...De meztelen... Szemembe vág a fénye,
nem száll belőle titkok hó reménye.

A testnek áldott, misztikus középje;
Rodin-delejjel meglehelt csipők!
Az ég felé ígéretet lövellve
– röhögne rá a tudatlan-ripők –,
mit tudnak ők az isteni csipőkről,
a szent bölcsőkről vajj mit tudnak ők!...

Forró lengő selymekbe öltöztetném –

...de meztelen... Nem bódítja az elmém.

S a váll s a nyak s a mell két vajszigetje,
közöttük lágyan árnyalt völgyes út,
amely cikkázva omlik le szelíden
s a tekintettel le a mélybe fut...
Ó, hol a széles lenszövet, a vászon,
mely eltakarva, megmutatni tud!...

...Mert meztelen, mint csillagok seregje,
vagy tengeren a felborult dereglye.

...De most: ez arc... a hajnak mámorában!...
Ez a tiéd!... Előlem takarod!...
Elém rajzolt a művésznek irónja
s hogy így megláttalak: nem akarod...
És szégyenedben felhúzod a vállad
s magasba rántod karcsu két karod...
Ó, nem kell semmi, csak az arcod lássam!
A többit majd megálmodom csodásan...

Mert boldog a férfi...

Nem ránthat a csók az alázat süppeteg ágyán
oly mélyre, hogy férfiú: rangod agyaddal feledd!
Nem szívhat a kárminajaknak élvezeg éle
oly forrón szivedből ki vért, hogy, Cézár, szolga legyél!
Nem sujthat a nő csipejének omló karéjja,
bezárva magát szigorún, hogy térdelj s mondd el imád!
Mert isten adta a testnek, mi földön a testé
és nincsen földi bíró, míg isten méri a bort!
S nem járhat a lábhoz a fej könyörögni,
habár ez a láb, mint az álom, oly karcsu bokás!
Mert nő, aki vagy a gonoszság, szép, ámde rossz a te tested!
S mert boldog a férfi, ki nem jár
a gonoszok tanácsa szerint!

Titkos írás

Részlet

Ó, gyenge lelkek holdkóros szerelme,
szembekötődsdi zord bozót ölén,
hol bújva les a vágy, e szörnyü mammut
s a súlyos talpú, szomjas csókböleány!
Mint vak koldús, úgy járt-kelt önmagában
Felicián a pesti éccakán.
Ahol virágot látott, mind elküldte,
Aníziáról bármit hallott: tűrte. . .
nem is hitt róla rosszat el talán.

S megleste egyszer itt és másszor ottan,
mindig útjába akadt hirtelen.
Kibékültek és összevesztek újra,
csalán között liliom nem terem.
S egy hideg estén, mikor összebújtak
a pesti kis lakásban szótlanul,
rájuk borult a bűnbánat szelíden,
mely lelket idomít, szívet gyalul.
Jól tudták ők, hogy még százszor, ezerszer
kergeti őket széjjel majd a vér.
A testük szétrepül, de megtört lelkük
a messzeségben is majd összeér:
egy büszke szív, mely selymek mögé búvik
s egy alázatos szív, mely könnyörög. . .
S szemükben lángzó lávaként lobognak
az éj felé a boldog gyönyörök.
Vágytam utánad nagyon. . . – szól a férfi.
Nagyon vágytam utánad. . . – szól a nő. . .
S játékos kedvvel furcsa titkos írás
tűnik egy kis papírlapon elő.

Felicián szeszélyes változatban –
 betűket rak, szavakat fűzőget,
 amikből egy megbeszélt kulccsal három
 felszárnyazott szó lángzón integet:
 „Vágytam utánad nagyon!...”, mint egy chiffre,
 mely röptében világokat tipor –
 a három szó, mely vérükbe világol
 vadul: „Alentin Talanta Tilor!...”
 És úgy tudnak örülni, mint a gyermek,
 ki megtalálta szép játékszerét.
 Mint három csók, a szájukon úgy csattog
 a három szó. Mint vad, buja zenét,
 úgy zümmögik egymás fülébe halkán,
 felolvadva az andalító dalban,
 meglelve egymást csókfátylak megett...
 – Ugye, most már velem maradsz örökre?
 – Veled maradok most már, csak veled!...
 S a vér ágyában szunnyadozó kétség
 újra felébreszti Feliciánt:
 – De hogyha mégis újra messze mennél,
 ha tőlem bármi újra messzi ránt,
 ha már csak álmaimban lész ölemben,
 s nem lesz enyém a szád, e csepp bibor,
 és megkivánlak, elég lesz izennem
 csak ezt: „Alentin Talanta Tilor...”?
 S megpecsételik forró öleléssel,
 mely hajnalig tart...

A hold elszökött.

A nap világló, üde arculatja
 kileng a felhőpongyolák mögött.
 És új élet kezdődik, jaj de Főnix-
 madárként nincsen újraéledés.
 A hamuban ott égett minden, minden:
 biztos halál az élet-tévedés.

... A messzi kertek orgonát leheltek,
nyári esőnek illata szitált.
Felicián most még jobban szerette,
mint valaha, nejét, Aníziát.
Már csak Ziának nevezte szelíden,
hogy kurtább légyen a szó, mely után
a csók az öröklétbe szárnyalhasson. –
Künn barangoltak éjfélig Budán,
kis kocsmákban boldogan vacsoráztak,
Ziának arca égett, kipirult
a rubinszínű bortól. És szívükben
a második szerelem kivirult.
És hazafelé gyermekes-bolondul
szétszaladtak egymástól nagy bohón,
hogy a másik uccában újra össze-
szaladhassanak éhesen, mohón.
S egymás ajkába martak, vérig érő,
vad csókok égtek ajkuk bársonyán.
A szerelemnek két nomád cigánya
így csalta egymást az uccák során.
Nem tudtak ők sehogy se eggyé lenni,
se szabadulni; két szegény bolond.
Vagy nem bolond-é, akinek a vére
forró igent s az agya nemet mond?
Vagy adhat-e a nap hűvös világot?
Vagy adhat-é a hold jó meleget? ...
... És egy napon Anízia elsiklott
a hűség tündérfátyola megett.
Elég volt néki már a jó karokból,
melyek szilárdan tartották szívét.
Elég volt már a kérés, a könyörgés,
mely szabadsága fátylát tépte szét.
Erdei nimfa élt a lelke mélyén,
faunok felé suhant a réten át.
S a zöldes fény, a hús lombkoronákról
szívébe marta kétes vágy dalát. . .

December volt már. Apró hópihékkal
volt telehintve mind a szép világ.
Felicián begombolja kabátját
s a téli alkonyatnak nekivág.
Egy álmország volt neki az ucca:
a fehér havon lila fátyolok,
melyek mögött a zűrzavaros élet
majd hetykén lépdél, majd meg támolyog.
A nagy kapuknak szétfolyó homálya,
a paloták és a havas tetők,
s a hintókban pöffeszkedő gavallér,
s a drága, csókon hízott szeretők.
A villanyos, e buta sárga állat,
ahogy megtorpan s újra tovaszáll.
És éhes arcok, sárga szemek bamba
tekintetükkal: itt megy a halál!
Az óriási kávéházi ablak
mögött a széles, festett arcu nő,
ki merész férfiszemek könnyü lángján
remegni kezd és gyorsan tűzbe jó.
S a rikkancsok, e rekedt kis heroldok
s a falakon a sok színes plakát.
Felicián feltúrte most a gallért,
hogy e világtól elzárja magát.
Az Oktogonhoz ért. A hátgerincén
végigszaladt a hasító hideg.
Itt-ott egy-egy pénzéhes, pici, puffedt
fehércseléd lágy-osenva libeg.
Az Andrássy út hatalmas fatestén
autó sipol és rossz konflis kocog.
Az ívlámpák violaszínben égnek,
mint tengeren a messzi fároszok.
Már messze járt künn, ahol a ligetnek
tar bokrait a szél tépázza meg,
a Múcsarnok előtt egy ifju, lázas
szerelmespár vad csókokban remeg.

Itten megállt. A csöndbe körülnézett.
Be jó e néma, ez a fagyos csend.
Homályos felhők úsztak el az égen
és büszkén trónolt a hold odafent.
Ki tudja, mit gondolt Feliciánról,
ki csendben állt ott, akár egy szobor...
Egy pillanat és meglibbent körötte
a sűrű, fagyos nagy párafodor.
Két lámpafény tört át vakítva rajta,
utána egy hintó s a burkolat
dacosan, tompán kopogott a hóban
a négy kerék s a lópaták alatt.
Felicián fel sem tekintett rája,
csak megindult az úton lefele,
s hogy a kocsi mellette eliramlik,
egy ismerős kacaj játszik vele...
S e pillanatban egy fehér papírlap
a lába elé le a hóra hull –
Felicián megáll... a hóra bámul
meredten, meglepetten, szótlanul.
Majd lehajol és fölveszi a hóból
a papírlapot; a fény tovább.
Tekintetével végigszalad gyorsan
egy sor sietve leírt betűn.
S ahogy olvassa, lelke csendes útján
a múlt emléke keresztültipor:
a papírlapon három szó sötétlik
csupán: „Alentin Talanta Tilor...”

A szél sipolva zug a puszta fák közt,
valahonnan egy szélkakas kiált.
Felicián a papírt széjjeltépi,
s a hóba szórja, mint mérges hinárt.
Oly idegen e három szó fülének,
hol is hallotta?... s vajon mit jelent?...
Bundájáról a sok havat lerázta,
aztán bement egy csendes kávéházba,
s a holdat nézte, a könnyörtelent...

Hintók

Ki látta már a pesti hintót,
és benn a hölgyet, a kacsintót
a pesti uccán szállani?
Mint fáradt szívet, mit befonnak
panaszokból szőtt pókhálónak
reszkető, finom szálai . . .

Felé nem nézned lehetetlen;
a szíved, ez a tehetetlen
úgy megsajnálja őt, szegényt:
a pesti hintót s pesti hölgyet,
amint szelik az esti völgyet,
szívet keresve s új regényt . . .

És az eszedbe jutnak mások:
párizsi fényes ekvipázsok
a Bois de Boulogne fűvén;
s – amely szívedet bűba fojtja –
a pétervári csengős trojka
s lámpájában a könnyű fény . . .

Uccasarkon állva riadtan,
agyonhajsoltan, kiapadtan,
mint országúton régi kút –
ó, hintók, hölgyek: vége, vége!
Mindnyájunk édes szép regénye
a ködös messzeségbe fut . . .

Kincseket hoztál

Kincseket hoztál nekem, asszonyom,
a drága aranytálak roskadoznak.
Elfáradhattál. Ül le és pihenj.
Már este van. A fények oszladoznak.

A kályha mellett megleled helyed,
s egy korty italt a csillogó pohárba
s ha majd leszáll az éj, elalhatol,
itt nem zavar meg külvilági lárma.

Én majd kis lábad elé borulok
és megőrizlek, mint az éber dajka.
S halkán dalolgatva majd feltüzöm
a csillagokat éjsötét hajadba.

E csillagokat adom én neked,
a kincsekért, miket hoztál, cserébe.
Hogy örökös fény ragyogjon reád
a férfiűség ritka éterébe!

Mért engedted...

Mért engedted, hogy más szemeknek
mélyére meneküljek?
Hogy más szerelmek bíborának
hűs trónusába üljek?

Hogy más ajakra parancsoljak
önfeledt, béna lázat?
Hogy más asszonyi térd elé
hullasson az alázat?

Mért hagytál vágyni ködlepel
megett valódi vágyra?
Te: asszonyoknak asszonya,
virágok dús virágja?

Mért vártad meg a ráncokat
az arcomnak sötétjén?
Szemem fáradt tekintetét
elkésztet nászunk éjjén?

Gyilkos bűn az a lelkesed,
nem múlt a nappal s éjjel.
Megbüntetlek: a kételkedés
iszonyú fegyverével.

Sötét szobákba viszlek én,
hol se ajtó, se ablak:
az örökkévaló gyönyör
gyilkos honába rabnak.

Mese

Feleségemnek

Völgyében szerelmi utamnak
te vagy a végső állomás.
Befutott hintóm, s a lovaknak
a pihenés lesz már az abrak –
nem patkol többé a kovács.

Tavasza, télbe egyre jártunk,
pedig de fáradt volt a láb...
Hol hűs ligetbe kanyarodtunk,
hol a sártul megfutamodtunk –
tovább ügettünk; csak tovább.

Hol kurta kocsmá állta útunk:
Megérkeztünk – etetni kell!
Hol fényes szállodához értünk,
ételt, italt biz ott is kértünk –
a száznak mindegy, hol delel...

Igy gyűrűződött év az évre.
És én a hintó ablakán
kipillantottam egyszer este:
a tájékat a hó beeste
s szél zúgott az ég homlokán.

A szűz hóba letérdepeltem,
s lábad nyomára leltem ott.
Gyalogszerrel utnak eredtem,
köd előttem és köd megettem –
valami honvágy megfogott.

Egy lámpa fénye volt a vágyam,
hazatalálni a havon.
Asztalhoz ülni és remélni,
hogy szebb lesz élni, mint nem élni,
amíg a vágyak karja von . . .

. . . Hisz jól tudod a többit, édes:
hazataláltam s álmodok.
Azt álmodom, hogy volt egy ember,
kit elaltatott a november,
s azóta rólad álmodott.

A hintó elkopott s megállott,
nem patkol többé a kovács . . .
. . . Csak eddig volt, nincs folytatása;
ülj mellém le az áldomásra:
te vagy a végső állomás!

Élet virága: karcsúság...

Éteri kártyalapra rajzol
gondolatom sudár ecsetje:
sovány nő... karcsú, lenge szár,
melytől öles a kertek kertje!

Halvány szivemre, hűs ecsettel,
melyből a fénynek lelke árad...
Szellők ölelték áldottá
szent pillanatban az anyádat...

Lábad izmában ifju őzek
kecsessége lejt a mezőben...
És lenge ritmusod: a dallam,
vad rímekkel ölelkezően...

Ó, jaj, úgy szoritlak magamhoz,
mint dzsungel vadja a faágat,
amelyből ősi ösztönére –
mézgák langy arómája árad...

Vállad hűvös vonalja: erdőm:
melyben lelkem magát kiéli...
És fehér körte-kebled a
hegedű, mely vágyam zenéli...

Vékony karod között kiszökken
a boldogság jajja belőlem...
Élet virága: karcsúság,
halálig el ne szállj előlem!...

Dinnyeszelet

Ezüsttálon egy szelet sárga
dinnye fekszik egy nő előtt;
a magvas dinnyebél husának
mályvaszinén a gyenge őszi
napfény betegen ömlik el.
A nő a dinnyeszelethez nyúl,
lakkfényű körmére vigyázva;
kis kagylóból cukorport hint rá
s a szája jóízűen rándul.
Vékony pengéjű éles kését
a dinnye mély belébe vágja,
s a csemegét nyelvére ejti
a csillogó villa hegyével.
Nyeldeklője alatt a vajszín
fiatal bőr hullámba szökken,
mandolavágású szemén
az élvezet langy könnye bágyad.
És egyre fogy a dinnyebél –
s a kikapart zöld héj-szelet
úgy leng-inog az ezüsttálon,
mint a kerek nagy tengeren
egy árva, gyenge, karcsú csónak,
amelyből egy hajótöröttet
a mély vízár magába rántott...

A bécsi asszony

Hogy elsimítsa a redőim,
mikor az életre haragszom:
eljött hozzám egy téli estén
a karcsú, lenge bécsi asszony.

Lépése lassú volt, de biztos,
körültekintett a szobába.
Aztán megindult. . . S fény sugárzott,
amerre elhaladt a lába. . .

A kályhához ment legelőször:
tüzet gyújtott, hogy melegedjem.
S ettől a forró pillanattól
ő lett az én egyetlenegyem. . .

A férfi álma csudamódra
néha mégis valóra válik:
fehér puha kezét sötétlő
vállamra tette – mindhalálíg.

Ha meg nem értette beszédem,
szelíd szeméből fényes könny jött;
s harapni kezdte gyöngyfogával
a magyar szót, e drága gyöngyöt. . .

Beszél . . . beszél . . . Kedves hibáit
megcsókolom meleg kis ajkán.
Ő a hegedűm, a gitárom,
a hárfám és a balalajkám.

Tán én is még magyarabb lettem,
mert nincs boldogabb földön s égen,
mint én, mikor a bécsi asszony
reám nevet: a feleségem . . .

Kései szerelem

Kései szerelem . . . Fűlik a kályha
pirosra.
Valami szigorú kéz állítja a váltót
tilosra . . .

Szél űzi az illatot . . . Szemembe könny lila
fátyla.
Szégyenbe szakad, ki a csókot, a késeit
vágyja!

Kezedre vérfoltot rajzol a bűnnek
ecsetje.
Te vagy a mardosó vád! Te a sorsod
esettje!

Ezerszer átkos a vágy, ha a vér szele
megvert!
Kései szerelem koldussá teszi az
embert . . .

Amitől féltem...

Mindig féltem a szomjas toroktól.
A kábitó, nehéz boroktól.
S a mélyen zengő tudós és bölcs,
titkos hatalmu doktoroktól.

Mindig féltem a női szemtől,
az áhitott nagy szerelemtől,
a bajba hulló, búsító,
legédesebb veszedelemtől.

S – ma is... be szomjas még a torkom!
S a borral is akad még dolgom.
S patikaszernek, szerelemnek
nehéz porát szívembe hordom...

Megállok most a téli szélben:
az életem javát leéltem.
S lám, mindent, mindent megtaláltam,
amitől oly reszketve féltem...

Két szív között

A szív forrong, lázad – de vár is...
Látod, hogy eljött ez a nyár is...
Hallod-e, hallod-e, kedves?

Fogd le a szíved, zárd le a szádat.
A nyár a fénybe hullott alázat.
Csitt, csitt... Légy engedelmes...

Forró a szél, hozzád nem enged. –
Köztünk a mély jázminlehellet...
Érzed-e, érzed-e, drága?

Az úton százszor elakadnak,
akik egymás felé rohannak,
nézve a hold sugarába...

Két szív suhan... S történjen bármi;
oly szép: nem remélni, de várni...
A száj ég, a szem szöge nedves...

Egy nap, egy perc egyszer majd hírt hoz...
Közeledünk... a csókhoz?... a sírhoz?...
Ki tudja, ki tudja, kedves...

Kukoricahaj

Szeptember szőkesége száll
a kaszált, sima réten;
a szőkeség, a szőkeség
lett sorsom, jaj, be régen...

A szőke kazlak illata
s a hajadé, te áldott!...
A szőke haj, a szőke vont
szivemre szőke pántot...

Így, őszi dalba, szőke szín
szavakkal szövi szívem
a szőkeségnek mámorát,
mely átrobog a szíven...

Mely átrobog a szívemen
s megszőkít minden rútat...
a bánatot... a sebeket...
s tehozzádig az útat...

A kaszált, síma réteken
oly szőke, szőke csend van.
S szivemben is szeptemberi
és szőke, szőke rend van...

A dúlón kukorica-kert,
a fejek széjjelnyílnak; –
te szőke kukoricahaj,
téged is megsimítlak.

Mimóza

Mély, puha álom – sárga féltés
ez a mimóza-virág!
Vasárnap reggel, tavaszi daccal
ezzel köszöntök reád...
Egy szál mimóza... Te is egy szál vagy:
egyetlen, az élethez nekem...
Reáfűződtél a szívemre, nyakamra
s ragyogsz az életemen...

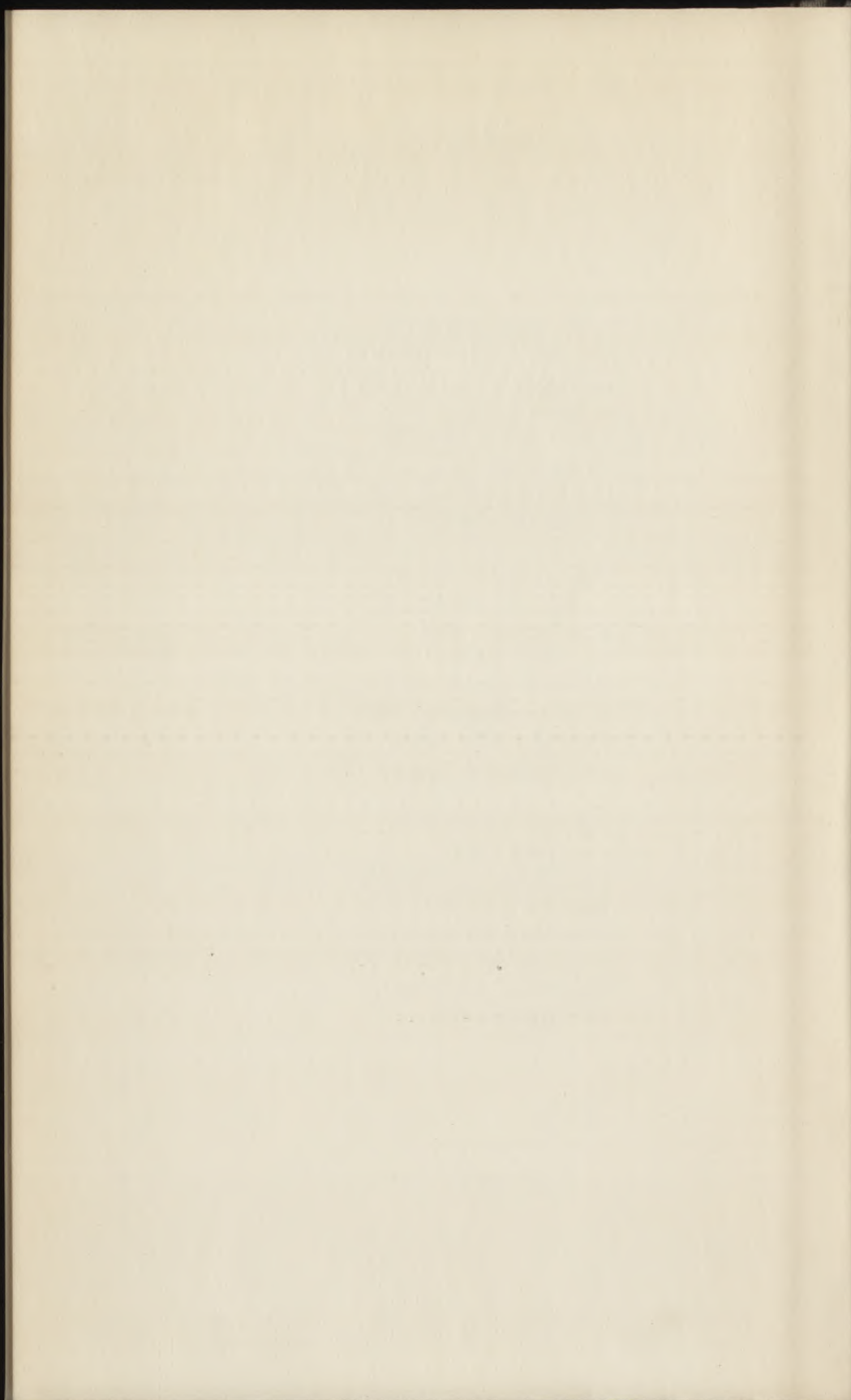
Nyugtalan álom – fekete féltés,
ha fenn vagyok, ha aluszom...
Mimóza-ágával mit hoz a március?
Mi lesz ezen a tavaszon?
Jó még a sárga féltés is érted,
amíg a szívembe vág...
Maradj a szívemen, maradj a nyakamon,
maradj, mimóza-virág!...

Dobd el...

Dobd el a cigarettát!
most már hadd szíjja más!
Kit még meg nem ijesztett
az agyvér-tolulás;
S vérét még el nem zárta
vakolattal a méz...
Dobd el a cigarettát
s a más füstjébe nézz...

Dobd el a szőke fürtöt:
a szőlő méz-szemét!
Édes, fanyar levéből
elég csurgott beléd!
Édes-maró savával
kikezdte gyomrod...
Dobd el a szőke fürtöt,
több lángot már nem ad...

Jaj, dob d el a szerelmet,
ezt a piros lobot!
Nem látod, szerencsétlen,
hogy ő is eldobott?
Nem látod álmaidban
szép, fanyalgó szemét?...
Jaj, dob d el a szerelmet,
már úgysem a tiéd...

Tartalom

Vas István: <i>Líra és Érosz</i>	5
Líra	11
Sikátori ballada	12
Dél van	13
Sulamit	14
Esket az ősz	15
Táncok	16
Várlak	18
Szép bolondok	19
Mea ölében	20
Finita la komedia	21
Délutáni zivatar	22
Két asszony	23
Éjféli dithiramb	24
Letört galy a porban	25
Szent távolok	26
Mária Abariendos	27
Ültem hideg szobákban...	31
Karod...	32
Ó te jó vagy...	33
A némaság álarca alatt	35
Szép nő éjjel a kávéházban	36
Hazamentem a néma szobába	37
A nyíltak	38
Halott szerelmes verse	39
Örök vőlegények	40

Mondat a szerelemről	41
Kezem...	42
Szent: aki elmegy, jó: aki leül	43
Százezer homályon át	44
Arany az arannyal	45
Öklöd drága ütése	46
Csók a karodra	47
Zord lovas	48
Mák	49
Hideg szerelmes éj	50
Halál tavasszal	51
Levegőt!	52
Ó, Várad: villanyváros!...	53
A fekete nő	55
Ezüstnyelű aranykalapács	57
Szerelmem messzibb Áfrikánál	58
Vers Trouville-ba	59
Mea: századszor	61
Első tavaszi este	63
Így lettem harmincéves	64
Selyemköpeny	65
Színházban	67
Mindég gyűlöltem én...	68
A lelked tiszta udvarában...	69
Ne mondjatok felőle semmi rosszat...	70
Nem igaz halott az...	71
Amennyi kint...	72
Ki nőért...	73
Vegyek néked új jegygyűrűt?	74
Fehér lábaid...	75
Szívekbe szentelt szégyen...	76
Anizia...	77
Ma reggel...	78
Megcsalják azt...	79

Nem vagy enyém...	80
Hűség	81
A büszkeség...	82
A költő voltam...	83
Szalagok	84
Őszi regény	85
Mindég egy nappal messzebb tőle	86
Ajánlás	87
Komor kocsis	88
Az ereszen...	89
Mene tekél u farzin!...	90
Évfordulóra	91
A Nyitott könyv-ből	93
Nagyvárad	93
Bodega	94
Színház	95
Egy szőke	98
Margit	99
Regényfordítás	101
Egy színésznőnek	102
Mért nem tudok úgy élni!...	103
Szerelem	104
Mért kényszerítesz...	105
Enyém vagy!	106
Szén	108
A vágy vak éccakáján	109
A hosszú csók...	110
És most e vers...	111
Hazudj és kábíts!	112
Oly piciny vagy...	113
Szűz Miléva	114
Diadém	124
Gyáva líra	126
Csak még, ha téged látlak...	128

Egy Rodin-akthoz	130
Mert boldog a férfi...	133
Titkos írás (Részlet)	134
Hintók	139
Kincseket hoztál	140
Mért engedted...	141
Mese	142
Élet virága: karcúság...	144
Dinnyeszelet	145
A bécsi asszony	146
Kései szerelem	148
Amitől féltem...	149
Két szív között	150
Kukoricahaj	151
Mimóza	152
Dobd el...	153

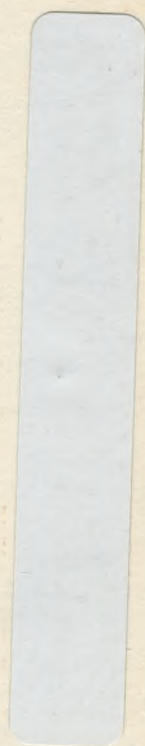

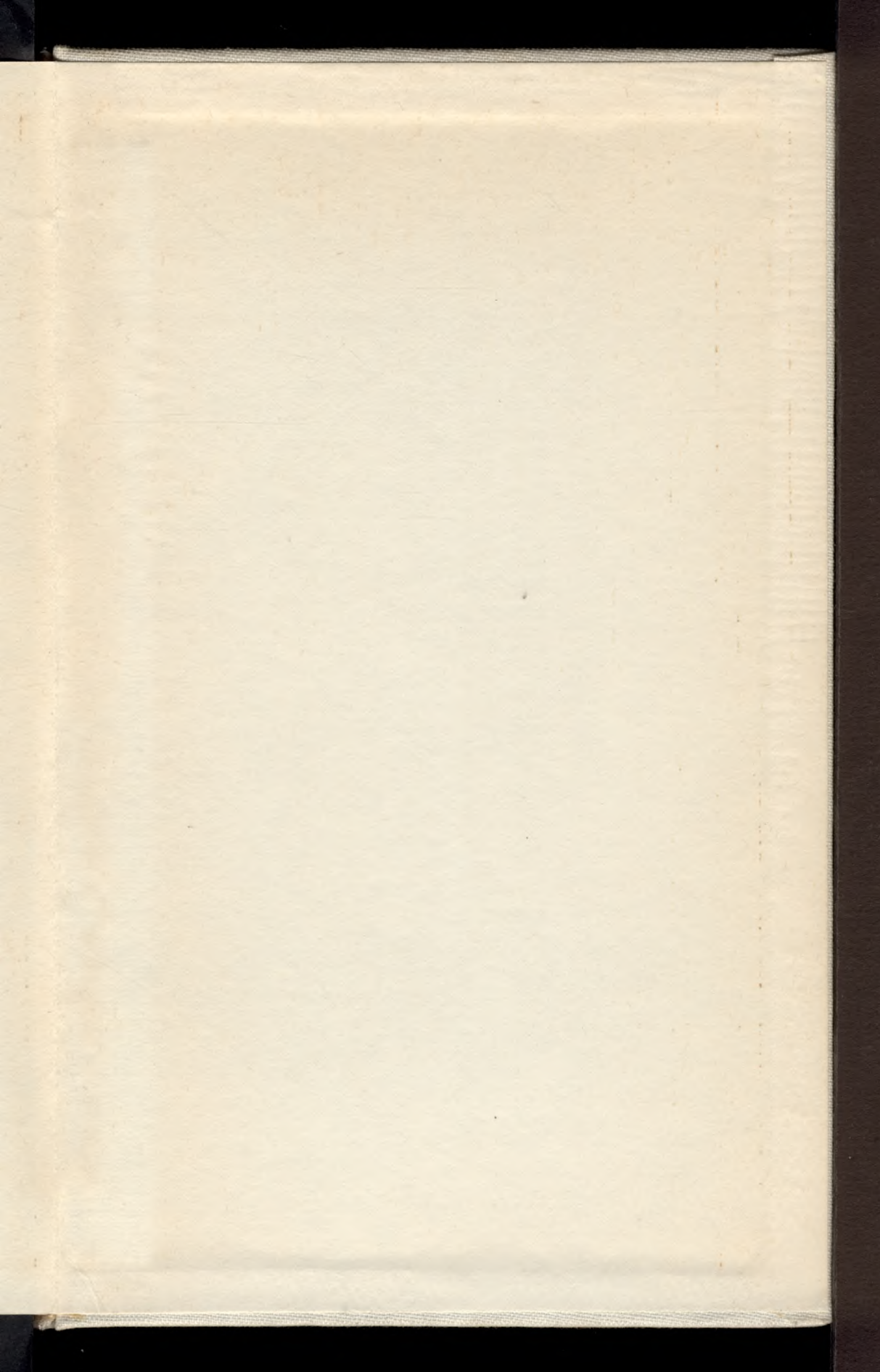
A borító- és kötéstervezés

Bálint Endre

munkája

Felelős kiadó a Szépirodalmi Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő Belia György • Műszaki vezető Jánosa
István • Műszaki szerkesztő Pólya Lajosné • Megjelent
1972-ben, 12 (A/5) ív terjedelemben, 1 db műmellék-
lettel • Sz 1776-d-7274 • 72.0254 — Kossuth Nyomda,
Budapest • Felelős vezető: Monori István vezérigazgató

19 30 R.

Somlyó Zoltán • BORÍTÁS • SZEMELMRE SZOKNYÁDI

64.38